

Šolski center Celje
Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko

MOZAIK CELEIE

Raziskovalna naloga

Mentorica:
Mateja LOGAR, univ. dipl. inž. TET

Avtorice:
Maruša KROFLIČ, 4A1
Živa PEROVEC, 4A1
Maša ROZMAN, 3A1

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2025

Kazalo vsebine

Zahvala	5
Povzetek	6
1 Uvod	7
2 Raziskovanje	8
2.1 Namen in cilj	8
2.2 Hipoteze	8
2.3 Metode dela.....	9
3 Teoretični del	10
3.1 Rim.....	10
3.1.1 Začetki Rima	10
3.1.2 Državni sistem.....	11
3.1.3 Rimska zasedba	12
3.2 Celeia.....	14
3.2.1 Predrimski čas	14
3.2.2 Začetki rimskega mesta.....	14
3.2.3 Obrti v Celeji.....	15
3.2.4 Religija	16
3.3 Mozaiki	17
3.3.1 Izdelava	17
3.3.2 Babilon	17
3.3.3 Grčija.....	18
3.3.4 Rim.....	19
3.3.5 Celeia.....	20
3.3.6 Danes	21
4 Od ideje do izdelka	22
4.1 Tehnične skice.....	22
4.1.1 Majica.....	22
4.1.2 Kazalo	23

4.1.3 Skodelica	24
4.1.4 Nakit	25
4.2 Mozaični motivi	28
5 Kolekcija	29
5.1 Končni izdelki	29
5.1.1. Majice	29
5.1.2 Knjižna kazala	30
5.1.3 Skodelici	31
5.1.4 Nakit	31
5.2 Tehnološki proces	35
5.2.1 Majice, kazalo in skodelici	35
5.2.2 Nakit	36
6 Intervju.....	38
6.1 Intervju z dr. Juretom Krajškom	38
6.2 Intervju z Rado Hriberšek	41
7 Razstava	44
8 Anketa	45
8.1 Analiza ankete	45
9 Vrednotenje hipotez	49
10 Zaključek	50
10 Viri in literatura	51
11. Priloge.....	54
11.1 Anketni vprašalnik	54

Kazalo slik, tabel in grafov

Slika 1: Romul in Rem.....	11
Slika 2: Rimsko cesarstvo leta 14 n. š.....	13
Slika 3: Torza kipov cesarjev v nadnaravni velikosti.....	16
Slika 4: Ištarina vrata (Irak)	18
Slika 5: Rimski mozaik (Herkulanej, Italija).....	19
Slika 6: Večbarvni mozaik iz bazilike (Celje).....	20
Slika 7: Motiv za izdelavo majic.....	20
Slika 8: Razstava »Celeia - mesto pod mestom«	21
Slika 9: Tehnična skica majice (SD).....	22
Slika 10: Tehnična skica majice (ZD).....	23
Slika 11: Tehnična skica kazala	23
Slika 12: Tehnična skica skodelice (1).....	24
Slika 13: Tehnična skica skodelice (2).....	24
Slika 14: Tehnična skica medaljona (1)	25
Slika 15: Tehnična skica medaljona (2)	25
Slika 16: Tehnična skica zlate verižice	26
Slika 17: Tehnična skica srebrne verižice ovalne oblike (črno-bela).....	26
Slika 18: Tehnična skica srebrne verižice ovalne oblike (barvna)	26
Slika 19: Tehnična skica srebrne verižice	27
Slika 20: Tehnična skica prstana	27
Slika 21: Tehnična skica uhanov.....	27
Slika 22: Motiv – majice	28
Slika 23: Motiv – kazalo in skodelice	28
Slika 24: Majice	29
Slika 25: Knjižna kazala (1).....	30
Slika 26: Knjižna kazala (2).....	30
Slika 27: Skodelici	31
Slika 28: Medaljon	31
Slika 29: Zlata verižica.....	32
Slika 30: Srebrna verižica ovalne oblike (črno-bela)	32
Slika 31: Srebrna verižica ovalne oblike (barvna)	33
Slika 32: Srebrna verižica	33
Slika 33: Prstan	34

Slika 34: Uhani.....	34
Slika 35: Avtorice z mentorico na otvoritvi razstave	44
Graf 1: Ali bi katerega izmed naših spominkov kupili, če bi bili na voljo v muzejski trgovini?.....	45
Graf 2: Kaj se vam zdi pri nakupu izdelkov bolj pomembno? (1)	46
Graf 3: Kaj se vam zdi pri nakupu izdelkov bolj pomembno? (2)	46
Graf 4: Ali vidite v naših izdelkih uporabno in aktualno prikazane motive celjskih mozaikov?.....	47
Graf 5: Ali se vam zdi izbrana tema za izdelavo spominkov zanimiva?.....	48
Graf 6: Ali izdelki povečajo vaše zanimanje za zgodovino, s katero so povezani?	48

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakor koli pomagali pri izdelavi raziskovalne naloge. Hvala naši mentorici, profesorici Mateji Logar, ki nas je vpeljala v raziskovanje, nas spodbujala in nas vodila na tej poti.

Posebna zahvala gre Pokrajinskemu muzeju Celje, katerega ekipa nam je pomagala pri izdelavi raziskovalne naloge. Izvrstno sodelovanje z zaposlenimi nam je omogočilo razstavo in predstavitev naših izdelkov. V čast nam je bilo, da smo se lahko kot ustvarjalke prvič predstavile širši javnosti. Hvala dr. Maji Bausovac, kustosinji muzeja, ki nam je pomagala pri iskanju teme za naše raziskovanje.

Za pomoč pri izvedbi naloge se zahvaljujemo dr. Juretu Krajšku in Radi Hriberšek, ki sta sodelovala pri izvedbi intervjujev.

Hvala tudi profesorici Mojci Pristovnik za lektoriranje naloge.

Nazadnje gre velika zahvala še našim družinam, prijateljem in vsem tistim, ki so nam med izdelavo raziskovalne naloge stali ob strani.

Povzetek

V raziskovalni nalogi z naslovom "Mozaik Celeie" smo preučevale zgodovino Celja v rimskem času, mozaike, povezane s tem obdobjem, in življenje Rimljanov na tem in drugih območjih. Na podlagi vseh zbranih informacij in po navdihu ogleda ostankov rimskega mesta smo izdelale spominke, ki so povezovali raziskano temo v prodajnem prototipu. Pri sestavi raziskovalne naloge smo sodelovale tri dijakinje in izdelale kar štiri različne vrste izdelkov. Za vsakim izdelkom so prepletene niti najznamenitejših mozaikov, najdenih na območju današnjega Celja; upoštevale smo njihovo zunanjo podobo in zahtevnost vzorcev. Za nakit smo uporabile koščke stekla, ki so bili uporabljeni tudi pri izdelavi ene izmed vrst prvotnih mozaikov. Za sodobni izgled in funkcionalnost izdelka smo steklo umestile v kovinske obeske in steklene robove nakita prelele z epoksi smolo. Motiv na majici smo najprej izdelale iz koščkov papirja, prilepljenih na papir, in iz njega s pomočjo skeniranja izdelale štiri različne vrste majic. Kazalo smo izdelale po navdihu vzorcev na starodavnih umetninah. Enak motiv, kot je prikazan na kazalu, se zopet pojavi na skodelicah. Zgodovinsko korektno izvedbo smo potrdile z mnenjem strokovnjakov s področja zgodovine, kar nam je omogočilo, da smo prešle na naslednji korak – izvedbo ankete in dveh intervjujev. S tema metodama smo uspešno potrdile vse zastavljene hipoteze. Med izdelovanjem naloge smo se soočile z zahtevnostjo priprave izdelkov za prodajo ob omejenih pogojih njihove proizvodnje.

Ključne besede: mozaik, Celeia, Rimsko cesarstvo, nakit, majica, knjižno kazalo, skodelica, spominek

In our research project entitled "Mosaic of Celeia", we studied the history of Celje in Roman times, mosaics related to this period, and the daily life of the Romans in Celje and surrounding areas. Based on the information we gathered, and the inspiration we drew from visiting the exhibited remains of the Roman city, we created souvenirs that combined all the accumulated details in a sales prototype. Three students participated in the project, producing four different types of products. Behind each product, there are hidden references to the most famous mosaics found in the area of present-day Celje. In making our souvenirs, we considered both their external appearance and patterns, while also taking into account the complexity of the latter. For the jewellery, we used pieces of glass similar to those used in the making of the original mosaics. For the modern look and functionality of the product, we incorporated the glass into metal pendants and sealed the glass edges of the jewellery with epoxy resin. We first made the motif on the T-shirt from pieces of paper glued on paper and printed the created design on four respective T-shirts. We also created a bookmark inspired by patterns from ancient Roman art. The same motif, as shown on the bookmark design, appears on the mugs as well. We confirmed the historical accuracy of our products by consulting experts in the field of history, which allowed us to proceed with our next phase - a survey and two interviews. With these two methods of work, we successfully confirmed all of our hypotheses. During the making of our project, we faced the difficulty of preparing products for sale under limited conditions of their production.

Keywords: mosaic, Celeia, Roman Empire, jewellery, T-shirt, bookmark, mug, souvenir.

1 Uvod

Za temo naše raziskovalne naloge smo izbrale pomembne zgodovinske artefakte z območja Celja. Mozaiki predstavljajo pomemben del ne le celjske, temveč celotne slovenske kulturne zgodovine. Skozi raziskavo se bomo posvetile preučevanju zgodovine, ki je povezana s Celeio, z življenjem Rimljanov in zgodovino mozaikov. Podrobneje bomo preučile izdelavo mozaikov v preteklosti ter jo poskušale skozi izdelke povezati s sedanjostjo. Z raziskovalno nalogo želimo poudariti bogato zgodovino našega mesta in pomembnost ozaveščenosti o naši kulturi.

Narisale bomo modne in tehnične skice ter izdelale štiri različne vrste izdelkov, ki bi bili primerni za prodajo v muzejski trgovini. Nato bomo začele z njihovo izdelavo. Za majico bomo najprej izdelale motiv izbranega mozaika na papir in ga natisnile na tkanino. Tudi pri izdelavi kazala bomo uporabile enak postopek dela, mozaični motiv pa bomo prenesle tudi na skodelico. Za nakit bomo uporabile majhne koščke stekla, jih zdrobile in jih s pomočjo lepila in epoksi smole pritrdile na obeske. Po končanem izdelavi vseh spominkov bomo z različnimi metodami potrdile oziroma ovrgle tržno uspešnost le-teh pri osebah in organizacijah, ki so na tem področju strokovno usposobljene. Izvedle bomo intervju z dvema strokovnjakoma. S prvim intervjujem bomo potrdile verodostojen prikaz zgodovine skozi naše izdelke, z drugim pa njihovo potencialno tržno uspešnost. Po strokovni odobritvi bomo obiskovalcem Celjskega pokrajinskega muzeja ob razstavi naših izdelkov zastavile nekaj vprašanj in prejete odgovore v anketi analizirale. S temi metodami želimo prejeti čim bolj celovite rezultate o uspehu ali neuspehu zastavljenega projekta.

2 Raziskovanje

2.1 Namen in cilj

Glavni namen naše raziskovalne naloge je izdelati estetski in na zgodovinskih dejstvih oblikovani spominek, primeren za prodajo v muzejski trgovini. Iskale smo najboljši način, da bi bogato zgodovino našega mesta združile v en sam izdelek, vendar smo se na koncu odločile za manjšo kolekcijo spominkov, ki se nam zdijo tržno zanimivi. Želele smo izdelati majice, knjižna kazala in skodelice, z ročno oblikovanimi mozaičnimi motivi, ter nakit, zgrajen iz majhnih delcev stekla. Naš navdih so predstavljali nekdanje rimsko mesto Celeia in njegovi mozaiki, za katere smo menile, da imajo velik potencial za promocijo lokalne kulturne dediščine.

Zadale smo si cilj, da z različnimi postopki dela ustvarimo moderne, sodobne izdelke s pridihom preteklosti. Na razstavi jih želimo predstaviti širši javnosti in jih v prihodnje tudi prodajati. Zgodovinsko smo jih želele ovrednotiti s pomočjo strokovnjakov.

2.2 Hipoteze

Na podlagi naših izdelkov in cilja raziskovalne naloge smo si zastavile tri hipoteze. Potrdile ali ovrgle jih bomo na osnovi analize odgovorov ankete in dveh intervjujev, ki jih bomo opravile s strokovnjaki na področju raziskovanja. Hipoteze se glasijo:

1. S prilagoditvijo rimskih motivov bomo ustvarile izdelke, ki so primerni za prodajo in imajo velik potencial za promocijo lokalne kulturne dediščine.

Prva hipoteza govori o potencialni prodajni uspešnosti naših prototipov in o ustreznosti izbrane teme, ki je navdihnila naše raziskovanje. Potrdile ali ovrgle jo bomo z analizo odgovorov ankete in s pomočjo intervjuja z gospo Rado Hriberšek, za katero menimo, da se bo strinjala z zastavljeno izjavo.

2. Izdelki, ki temeljijo na zgodovinski simboliki in unikatnih motivih, bodo prepoznani kot tržno zanimivi med širšim občinstvom.

Druga hipoteza se navezuje na našo uspešnost pri izdelavi spominkov, ki so zanimivi za promocijo in prodajo. Potrdile ali ovrgle jo bomo z analizo odgovorov ankete. Pričakujemo, da bodo anketiranci potrdili zastavljeno hipotezo.

3. Z vključitvijo mnenj strokovnjakov s področja zgodovine bo mogoče potrditi, da izdelki verodostojno odražajo zgodovinske elemente mozaikov.

Tretja hipoteza govori o naši uspešnosti pri izdelavi spominkov, ki korektno prikazujejo izbrano zgodovinsko tematiko. Potrdile ali ovrgle jo bomo s pomočjo intervjuja z dr. Juretom Krajškom.

2.3 Metode dela

V nalogi smo uporabile naslednje raziskovalne metode:

- metodo preučevanja literature in virov,
- metodo povzemanja strokovnega gradiva,
- metodo opisovanja in primerjanja,
- metodo sinteze,
- metodo intervjuja in
- metodo ankete.

V teoretičnem delu smo raziskovale življenje Rimljanov, zgodovino Celja in mozaike. Informacije smo iskale na spletu in v različni strokovni literaturi, jih nato povzele, podrobno predstavile in uporabile pri načrtovanju izdelkov.

Organizirale smo razstavo spominkov in sestavile anketo, s katero smo skušale potrditi našo uspešnost pri sestavi zanimivih in potencialno prodajno uspešnih izdelkov. Anketo smo pregledale, podatke nato analizirale in jih na koncu tudi evalvirale.

Izvedle smo intervju z dr. Juretom Krajškom, kustosom Pokrajinskega muzeja Celje, ki je strokovno ovrednotil zgodovinsko vrednost naših prototipov in podal več informacij o mozaikih in njihovi ohranitvi.

Razgovor smo opravile tudi z gospo Rado Hriberšek, pedagoginjo oz. andragoginjo v oddelku za najavo obiskov in pedagoško dejavnost Pokrajinskega muzeja Celje, ki je ovrednotila spominke in njihovo potencialno tržno uspešnost. Zastavile smo ji nekaj vprašanj o muzejski trgovini in izdelkih, ki jih prodajajo.

3 Teoretični del

V teoretičnem delu naše raziskave smo se osredotočile na temo mozaikov, na podlagi katere smo izdelale spominke, na širšo zgodovino Rimskega cesarstva in na njegov pomen v slovenski zgodovini ter vpliv na celjsko kulturno dediščino.

3.1 Rim

Informacije o začetku Rima in njegovih zgodnjih letih so nezanesljive, saj vključujejo veliko legend in mitov, pa tudi slabo ohranjene literature. Največja zasluga za dostopne verodostojne informacije gre rimskemu zgodovinarju Titu Liviju, ki je živel od leta 59 pr. n. št. do leta 17 n. št. Napisal naj bi dotedanjo zgodovino Rima, ki je obsegala 142 knjig. Teh se je do danes ohranilo le 35. Zaradi njihovega obsega in količine pa je bila njihova ohranitev zelo draga in časovno potratna.

3.1.1 Začetki Rima

Začetek Rima so Rimljani razlagali z legendo o Romulu in Remu, ki naj bi bila tudi potomca trojanskega junaka Eneja, ki se je po pobegu iz goreče Troje naselil ob reki Tiberi in ustanovil mesto Alba Longa. Prvi kralj mesta je bil Enejev sin in po nekaj generacijah je krono prevzel Numitor, ki ga je njegov brat Amulij vrgel s prestola. Amulij je pobil vse Numitorjeve naslednike in poslal njegovo hčerko Reo Silvijo k vestalkam, svečenicam, ki se niso smele poročiti in so ostale nedolžne. S tem je Amulij želel preprečiti naslednje potomce Numitarjeve krvi, ki bi ga nekega dne vrgli s prestola. Rea Silvija je zanosila in bogu Marsu rodila dvojčka. Po rojstvu dečkov je bila poslana v zapor, v katerem je kasneje umrla, dvojčka pa sta bila obsojena na smrt. Služabniki so se ju usmilili in ju zapustili ob reki Tiberi. Tam naj bi ju našla volkulja, ki je za njiju skrbela in ju hranila. Kasneje ju je našel pastir, ju odnesel domov in z ženo sta ju vzgojila. Ko sta dečka odrasla, sta kot pastirja prišla v konflikt, v katerem sta izvedela za svoj izvor. Amuliju sta odvzela oblast in prestol vrnila svojemu dedku Numitarju. Odločila sta se, da bosta ustanovila svoje mesto in mu kraljevala, vendar se nikakor nista mogla sporazumeti o lokaciji novoustanovljenega mesta, zaradi česar je Romul Rema ubil. Romul je nato ustanovil mesto na griču Palatin in ga po sebi poimenoval Rim.

Tako naj bi bilo mesto, pod vlado Romula, ustanovljeno 21. aprila 753 pr. n. št. Njegovi prvotni prebivalci, ki jih je Romul povabil v mesto, so bili razgrajachi, se pravi izgnanci in

zločinci. Primanjkovalo pa je ženskih prebivalk. Kralj je zato izvedel ugrabitev Sabink, kar se je razvilo v združitev Rimljanov in Sabinecev v skupno mesto. Romul je kraljeval dolgo časa, dokler naj bi ga v nevihti vzeli bogovi.

Slika 1: Romul in Rem

Vir: <https://www.cestyapamatky.cz/cesty/rim-a-toskansko-2015/rim-vecne-mesto>

3.1.2 Državni sistem

Kralji Rima niso bili določeni glede na kri in dedovanje prestola, ampak so jih izvolili prebivalci in so državo vodili skupaj s posvetovanjem senata. Tako so prvi štirje kralji sledili nekakšnemu zaporedju. Prvi in tretji kralj sta bila Rimljana, bolj bojevite narave, medtem ko sta bila drugi in četrti kralj Sabinca vernega duha. Poslednji trije kralji so bili etruščanskega rodu, zadnjega, sedmega kralja, pa so Rimljani izgnali, kar je zaznamovalo konec monarhije.

V času kraljev je Rim že dobil osnovno obliko politične organizacije. Mesto je vodil kralj, ki se je posvetoval s senatom. V senatu je bilo sprva sto mož, kasneje pa se je njihovo število zaradi večanja prebivalstva povečalo na tristo. Družine, iz katerih so izvirali senatorji, so bile patricijske. Patriciji so sestavljali plemiški sloj prebivalstva, nižji sloj prebivalstva pa so sestavljali plebejci. Slednji sprva niso imeli pravic, vendar so si jih kasneje izborili.

Zgodaj so imeli vzpostavljen tudi verski sistem. Uveljavili so verske praznike, pravila, kako se časti bogove, in podobne navade. Najpomembnejši dosežek, ki je relevanten še danes, pa je pozicija *Pontifex Maximusa*. To je namreč naziv osebe z najvišjim verskim položajem in ga danes nosi papež.

Za razvoj vojaškega sistema so bile zelo pomembne vojaške reforme, ki so se zgodile v kasnejših obdobjih kraljevine. Uvedli so tudi triumfe, slavnostne sprejeme zmagovitega vojskovodje in njegove vojske. Ti so postali pomemben del rimske kulture in njihovega načina praznovanja zmag. Kraljevina se je skoraj konstantno širila, saj so se redno bojevali z Latini, Etruščani in njihovimi ostalimi sosedi.

Po letu 509 pr. n. št. se je Rim spremenil iz monarhije v demokracijo. Rimsko republiko je vodil senat z dvema konzuloma. Vsako leto je senat izvolil dva konzula, ki sta se vsak mesec menjala na oblasti. Letno so izvolili tudi pretorja, ki je imel najvišji položaj sodne oblasti in je v večini zajemal predvsem sodne funkcije, vendar je bil njegov vpliv prisoten tudi na drugih področjih. Pomemben položaj so imeli tudi kvestorji. Ti so bili pomembni uradniki, ki so opravljali naloge, povezane s finančnim upravljanjem in administracijo. Funkcijo za vzdrževanje javnih zgradb, organizacijo državnih svečanosti in za vzdrževanje javnega reda pa so opravljali edili.

3.1.3 Rimska zasedba

Sledilo je obdobje Rimske republike, v katerem se je območje rimskega ozemlja konstantno širilo z vojnami. Rimljani so prevzeli večinsko območje Apeninskega polotoka v spopadih z Grki v pirovi vojni leta 275 pr. n. št. Čez nekaj let so želeli prevzeti Sicilijo, kar je sprožilo punske vojne s Kartazani. V prvih punskih vojnah, ki so trajale od 264 do 241 pr. n. št., so zmagali Rimljani in tako prevzeli ozemlje Sicilije. Zaradi nepravilne mirovne pogodbe se spopadi med Rimljani in Kartazani niso končali takrat, temveč z letom 146 pr. n. št. in s popolnim uničenjem Kartagine. (Mark, Joshua. »World History Encyclopedia: Punic Wars«. Splet. 1. 2. 2025. <https://www.worldhistory.org/Punic_Wars/>).

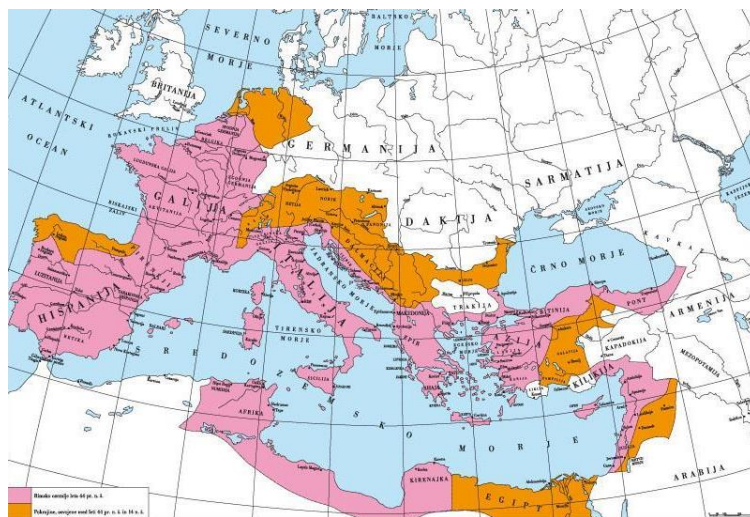
Rim nadaljuje s širjenjem svojega ozemlja in postane imperij do leta 146 pr. n. št. V tem času so se začeli pojavljati oziroma izpostavljeni problemi v Rimski republici. Brata Graki sta se takrat začela zavzemati za revnejše sloje prebivalstva in uvedla številne socialne reforme. To je povzročilo sovraštvo elite, kar je privedlo do njune smrti. S tem so se začele rimske državljanske vojne.

Sledila je vlada Julija Cezarja kot enega izmed konzulov, ki je zaznamovala prelomno obdobje v rimski kulturi in se končala z njegovo smrtjo leta 44 pr. n. št. Zaradi svoje moči in naklonjenosti vojske je bil žrtev premišljene zarote privržencev republike.

MOZAIK CELEIE

Naslednje obdobje rimske zgodovine je najpomembneje vplivalo na območje današnje Slovenije in se je končalo s priključitvijo območja k rimski državi. Po Cezarjevi smrti je Oktavijan, njegov posvojenec, podedoval tri četrtine njegovega premoženja in tako postal eden najbogatejših Rimljanov in vodilnih politikov. Ustanovil je svojo zasebno vojsko in se kasneje zapletel v krajši spopad z Markom Antonijem, še enim izmed Cezarjevih naslednikov. Še istega leta sta sklenila premirje in skupaj z Emilijem Lepidom ustanovila drugi triumvirat ter sklenila maščevati Cezarjevo smrt.

Ko so premagali republikance, je Oktavij pridobil najrevnejšo tretjino države. Napetosti med Oktavijanom in Markom Antonijem so prerasle v državno vojno, ki se je leta 30 pr. n. št. zaključila z Oktavijanovo zmago in samomorom njegovega nasprotnika. V strahu pred nadaljnjimi vojnami mu je senat dovolil prevzemati vsa večja pooblastila, ljudstvo pa mu je bilo zelo naklonjeno. Tako je leta 27 pr. n. št. prevzel naslov Avgust (*Augustus*, »Vzvišeni«) in prejel še večja pooblastila, s čimer je postal prvi rimski cesar. S svojimi obsežnimi reformami je dokončno preuredil republikansko ureditev in ustanovil cesarstvo. V času njegove vladavine so si Rimljani dokončno podredili Ilirijo in Panonijo ter na tem območju ustanovili številne province. Večji del današnjega slovenskega ozemlja je tako postal del *Pannonie* in *Noricuma*.

Slika 2: Rimsko cesarstvo leta 14 n. š.

Vir: <https://trgovina.kartografija.si/izdelek/3830048522830/rimsko-cesarstvo-leta-14-n-s-cp>

3.2 Celeia

3.2.1 Predrimski čas

Prostor, kjer se danes nahaja mesto Celje, je bil zaradi ugodne lege od nekdanj zanimiv za naselitev. Leži namreč na južnem robu rodovitne Savinjske doline, kjer globoka ožina, ki jo je izdolbla občasno plovna Savinja, omogoča enega ugodnejših prehodov proti jugu. Iz prazgodovinskega obdobja so se ohranili le skromni materialni dokazi, ki pričajo o intenzivni rabi prostora že v predrimskem času, nasprotno pa je večstoletna rimskodobna poselitev pustila za seboj vsaj štiri metre debele arheološke plasti z ohranjenimi ostanki hiš, ulic, trgov, kamnitih spomenikov in ostalih drobnih najdb.

Posamezne najdbe govorijo o prisotnosti človeka na tem prostoru že v času mlajše kamene in tudi bronaste dobe. V obdobju pred rimsko poselitvijo je na sedlu pod vrhom bližnjega Miklavškega hriba nastala večja naselbina, po kateri je mesto dobilo svoje ime. Najverjetneje je skozi različna zgodovinska obdobja predstavljala pomembno točko na jantarjevi poti, ki je znana kot najstarejša trgovska pot med Baltikom in Sredozemljem. Zaradi današnje goste poseljenosti in debeline plasti ni bil nikdar v popolnosti raziskan obseg tedanje naselbine in njena povezanost z bližnjo okolico. (Bausovac in Krajšek 21)

Začetki naselbine segajo v čas halštatske kulture, ki jo drugače poznamo tudi kot pozno bronasto dobo. V času Keltov se je mesto glasilo Keleja. Leta 15 pr. n. š., v času cesarja Avgusta, pa je bilo to območje priključeno rimski državi, sprva kot *Regnum Noricum*, kasneje pa kot provinca Norik. Mesto se je kasneje postopno razvijalo in doseglo status avtonomnega mesta s pripadajočim teritorijem in dobilo ime *Municipium Claudium Celeia*.

3.2.2 Začetki rimskega mesta

Prebivalci rimske Celeie so bili večinoma staroselci keltskega izvora, vendar tudi Rimljani in ljudje iz drugih provinc, ki so se na tem prostoru naselili kot vojaki, veterani, trgovci ali obrtniki. To nakazujejo tako imena na spomenikih, kot tudi čaščenje različnih avtohtonih, rimskih in vzhodnjaških božanstev. Celeia je bila municipij - avtonomno mesto, kjer je prevladalo avtohtono prebivalstvo taviškega porekla. Za razliko od kolonij, kjer so del prebivalstva in večino mestne elite tvorili kolonisti iz Italije, so v Celeji predstavljali lokalno elito ugledni in premožni domačini.

Vrhovno oblast v mestu sta poleg mestnega sveta (*ordo decurionum*) predstavljala tudi dva župana (*duoviri*). Pri upravljanju mesta so bili pomembni edili (*aediles*). Skrbeli so za

vzdrževanje javnega reda in bili zadolženi za javne gradnje, igre in oskrbo. Za mestne finance sta bila zadolžena dva ali več kvestorjev (*quaestores*). Poleg naštetih višjih uradnikov so pomembno vlogo igrali še številni nižji uradniki s pripadajočimi zadolžitvami. V to skupino spadajo svečniki (*flamines*), tajniki (*scribae*) in liktorji (*lictiores*), ki so spremljali duovire.

3.2.3 Obrti v Celeji

Pomembna mestna naselbina, kot je bila Celeia, je med drugim potrebovala številne obrtnike. Arheološke najdbe govorijo o obstoju kamnoseške, steklarske, lončarske, livarske, kovaške in zidarske obrti. Izdelke naloge smo zasnovali na podlagi rimskega steklarstva in kamnoseštva.

Steklarstvo

Z iznajdbo tehnike pihanja se je v 1. stoletju izdelava in uporaba stekla razširila po vsej rimski državi, saj so postali stekleni izdelki cenovno dostopnejši. Iz stekla so proizvajali namizno, hrambeno in transportno posodje, okna, mozaične kocke, igralne žetone, nakit, ogledala ...

Sledi steklarske proizvodnje so bile v Celju najdene pri izkopavanjih v Levstikovi ulici med letoma 1991 in 1992, kjer so med drugim našli kose amorfnega stekla, steklenega posodja, odlomke opek s sledovi steklene taline in odlomke kalupa. Nedokončano posodje in različne steklarske odpadke so odkrili tudi nekoliko severneje, ob arheoloških raziskavah na Mariborski cesti v letih 2003 in 2004.

Kamnoseštvo

Količina doslej odkritih antičnih kamnitih spomenikov, izdelanih v večini iz pohorskega marmorja, nakazuje, da je bila kamnoseška obrt v Celeji zelo razvita. Kamnoseki so izdelovali nagrobnike, kipe ter arhitekturne člene za hiše in javne zgradbe. Kamnoseške delavnice so zagotovo delovale na Bregu v Celju. Tu so namreč ob regulaciji Savinje pozimi leta 1944 našli na profilirane marmorne bloke, pripravljene za obdelavo. Poleg tega pa so bili ob Herkulovem svetišču najdeni okruški marmornih blokov, ki potrjujejo, da so spomenike do konca obdelali na samem gradbišču. (Bausovac in Krajšek 89)

Med obrtne dejavnosti prištevamo tudi izdelavo mozaikov. Potreba po njih je bila velika, saj je vsaka bogatejša rimska ali poznorimska hiša imela navadno več prostorov z mozaičnimi

tlemi. Pri zadnjih arheoloških raziskavah na Glavnem trgu je bila v enem od prostorov antične vile odkrita plast večjih kamnov temno sive barve in že izdelanih mozaičnih kock iz istega materiala. Iz njih so izdelovali mozaične tlake, eden izmed njih pa je bil odkrit tudi v sosednjem prostoru vile.

Slika 3: Torza kipov cesarjev v nadnaravni velikosti

Vir: https://www.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-g274868-d5482276-i317296985-Pokrajinski_muzej_Celje-Celje_Styria_Region.html

3.2.4 Religija

Preko sto odkritih posvetilnih napisov, upodobitve na kamnitih spomenikih in bronasti kipi božanstev pričajo o tem, da so v Celeji častili številne bogove. Mnoge izmed njih so v svoje na novo ustanovljene province prinesli Rimljani. Najvišji in tudi najpogosteje upodobljeni med rimskimi bogovi je bil Jupiter. Običajno sta ga spremljali Junona in Minerva; skupaj so sestavljali kapitolsko triado, ki so jo častili v osrednjem svetišču na glavnem mestnem trgu.

V Celeji so bili prisotni tudi nekateri orientalni kult, ki so jih prinesli predvsem vojaki in priseljenci z vzhoda. Nekateri od teh kultov, med njimi mitraizem, so se pri nas pojavili že ob koncu 2. stoletja. Poleg reliefa z upodobitvijo boga Mitre njegovo čaščenje izpričujeta dva napisa; prvi je bil najden na severnem pobočju Miklavškega hriba, drugi pa na Maliču, hribu med Celjem in Laškim. V tem obdobju se je začelo pojavljati tudi krščanstvo, ki pa ni bilo sprejeto v očeh širše družbe.

Sprejemanje različnih verovanj na območju današnjega Celja se je spremenilo v 3. stoletju, ko je cesar Konstantin Veliki razglasil versko svobodo in s tem prekinil preganjanje kristjanov. Ob koncu 4. stoletja, ko so rimska mesta dosegla zadnji razcvet, je takratni cesar

Teodozij I. razglasil krščanstvo za državno vero in se je začela množična gradnja novih cerkvenih središč.

Rimsko verovanje in stara religijska prepričanja so igrala pomembno vlogo tudi pri izdelavi mozaikov. Izdelava, ki je v njihovi končni podobi vključevala še vzorce in slike, se je namreč razširila v klasičnih obdobjih, tako v antični Grčiji kot v antičnem Rimu.

3.3 Mozaiki

Začetki izdelave mozaikov segajo v dobo pred našim štetjem. V tej raziskovalni nalogi smo pozornost posvetile predvsem mozaikom iz dobe antičnega Rima, saj so ti zelo tesno povezani z mestom naše raziskave, Celjem. Kljub omejeni količini ohranjene literature pa smo raziskale tudi splošne informacije o mozaikih, njihovi izdelavi in zgodovini.

3.3.1 Izdelava

Mozaik je umetniško delo, navadno uporabljeno kot dekoracija prostora. Sestavljen je iz manjših delcev, običajno kvadratne oblike, ki skupaj predstavljajo celotno sliko. Za izdelavo mozaikov se najpogosteje uporabljajo materiali, kot so steklo, kamen, glina in keramične ploščice.

Mozaik so lahko delci, le položeni na podlago, na primer keramične ploščice, ki so s posebnim lepilom pritrjene na tla ali steno. Delci pa so lahko položeni v maso, kot to navadno velja za kamnite kocke, položene v beton.

Oblika mozaika je lahko kakršna koli podoba, vendar navadno prikazujejo zapletene geometrijske vzorce, ki vključujejo različne barve in zahtevajo veliko natančnosti.

3.3.2 Babilon

Prvi mozaiki so v 6. stoletju pred našim štetjem krasili stavbe v takratnem Babilonu, današnjem Iraku. Najbolj znan primer so Ištarina vrata (Ištar - boginja vojne, ljubezni, plodnosti in spolnega poželenja v babilonskem božanstvu), zgrajena leta 575 pr. n. št., visoka 12 metrov. Mozaiki na tej stavbi so prikazovali leve, bike in zmaje. To odkritje je pripisano nemškemu arheologu Robertu Koldeweyu, ki je Babilon raziskoval predvsem med letoma 1899 in 1917.

- Pomemben poudarek je na barvah – uporabljali so namreč malo barv, v primeru Ištarih vrat črno in blede rumeno. Prav tako so plošče, iz katerih so prikazane podobe, precej velike, zaradi česar so vidne le od daleč. (Menhem, Chantal. »Living Mosaics Mozaico; Honoring History: The World’s Earliest Mosaic art from Mesopotamia«. Splet. 13. 11. 2024. <<https://www.mozaico.com/>>).

Slika 4: Ištarina vrata (Irak)

Vir: <https://putnikofer.hr/mjesta/babilon-anticki-grad-u-mezopotamiji-zanimljivosti/>

3.3.3 Grčija

Mozaiki iz časa antične Grčije so danes najdeni predvsem na območju Grčije (uradno Helenske republike) in Severne Makedonije, izdelani pa so na tleh stavb, saj so bili tam najmanj ranljivi v primeru podrtja stavbe. Dokaz kakovosti teh mozaikov je v njihovem sodobnem obstoju.

Mozaiki iz tega časovnega obdobja so v grškem prostoru prikazovali ne le geometrijske vzorce, temveč tudi grške bogove in živali. Tudi te scene so vsebovale veliko geometrijskih elementov in simetrije. Najdeni so bili v templjih za čaščenje bogov in tudi v vilah bogatejših prebivalcev. Nova orodja so omogočala hitrejši in enostavnejši postopek, posledica tega pa je bila tudi nova priložnost za razmišljanje zunaj okvirjev in nastanek še lepših in dihamajajočih umetnin, tako v pogledu umetnosti kot tudi arhitekture.

Mozaiki so se začeli iz enostavnih barvnih kombinacij spreminjati v umetnine, veliko bolj podobne natančnim in podrobnim naslikanim prizorom. Koščki so postajali manjši, barvna lestvica razvejana in mozaiki razviti v umetniškem pogledu. Barve so se razvijale na

kamenčkih ali v barvnem steklu, običajno v velikost 1 cm². To je pripeljalo tudi do razvoja slik, ki so prikazovale prizore naslikanega mozaika. (Menhem, Chantal. »Medium: A Brief History of Ancient Greek Mosaics«. Splet. 2. 12. 2024. <<https://medium.com/@mozaico-art/a-brief-history-of-ancient-greek-mosaics-977893eff842>>).

3.3.4 Rim

Največja velesila v svojem zlatem času je bilo Rimsko cesarstvo. V svojih mnogih provincah in kolonijah je poleg vladanja, načina oblačenja, jezika in kulture širilo tudi mozaike.

Oblika delcev mozaika se je spremenila predvsem po velikosti, v drugem stoletju pred našim štetjem pa dobijo svoje ime – *tessera*. Iz povprečne velikosti 1 cm² in naravnih kamenčkov preidejo na velikost pod 0,5 cm², za njihovo izdelavo pa sta uporabljena predvsem marmor in apnenec. Steklo se je ohranilo predvsem zaradi potrebe po čistih modrih, zelenih in rdečih odtenkih. Večinska uporaba se je delila na kamenčke za talne mozaike in steklene delčke za mozaike na stenah in stropu – prvi so še vedno opazno prevladovali.

Sprva so mozaiki prikazovali le geometrijske oblike, vzporedno z zapletenostjo teh pa so se razvijale tudi slikovite podobe. Slednje so navadno ležale v sredini mozaika, okrog njih pa so se tako po notranjih kot zunanjih prostorih razvijali vzorci.

Zaradi obsežnosti izumrle države lahko še danes mnoge mozaike iz njenega časa najdemo v Severni Afriki, Tuniziji (predvsem v mestu Kartagina) in na Bližnjem vzhodu.

Slika 5: Rimski mozaik (Herkulanej, Italija)
Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimski_mozaik

3.3.5 Celeia

Mozaiki so bili torej sprva le črno-beli, zanimivo pa je, da so bili prav ti značilni za Celejo. Tudi ko so drugod izdelovali barvne, slikam podobne in zelo podrobne mozaike, so na današnjem območju Celja ostajali priljubljeni črno-beli mozaiki.

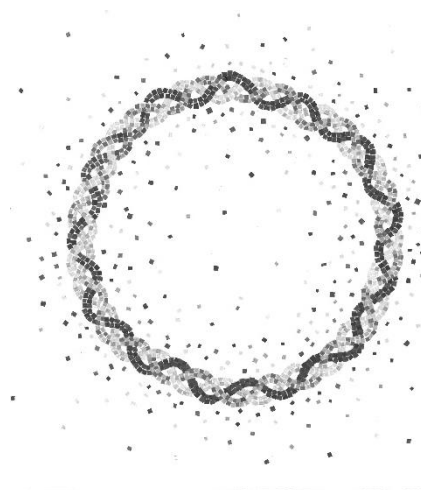
Eden izmed najbolj znanih mozaikov, ki je iz tega obdobja še ohranjen, je bil odkrit ob koncu 19. stoletja pri gradnji današnje pošte. Veliki večbarvni mozaik je nekoč krasil tla zgodnjekrščanske bazilike in je nastal verjetno okoli leta 400. V svoji celoti obsega kar 30 m². Sestavljali so ga geometrijski, rastlinski in živalski motivi z izrazito krščansko simboliko in donatorskimi napisi. Del mozaika je bil puščen na mestu odkritja, kjer naj bi se zasut ohranil do danes, del pa razdrt in shranjen v vreče, za katerimi se je po zavezniškem bombardiranju ob koncu 2. svetovne vojne izgubila vsaka sled. Na risbi izseka je donatorski napis, ki pove, da je k njegovi izgradnji največ prispeval dostojanstvenik (*diakon*) Justinijan. Kopija odseka, prikazanega na fotografiji, je na voljo za ogled v Pokrajinskem muzeju Celje. (Bausovac in Krajšek 55)

Na podlagi tega mozaika smo oblikovale tudi motiv za tisk majic. Želele smo združiti značilnosti tega mozaika in vseh ostalih iz istega obdobja, ki so jih v Celeji v večini izdelovali iz črno-belih delcev.

Za izdelavo knjižnega kazala in skodelice smo uporabile motiv mozaika Tab. XI, iz strokovnega gradiva »Arheološki vestnik; Acta archeologica«, katerega fotografija ni dostopna v elektronski obliki.

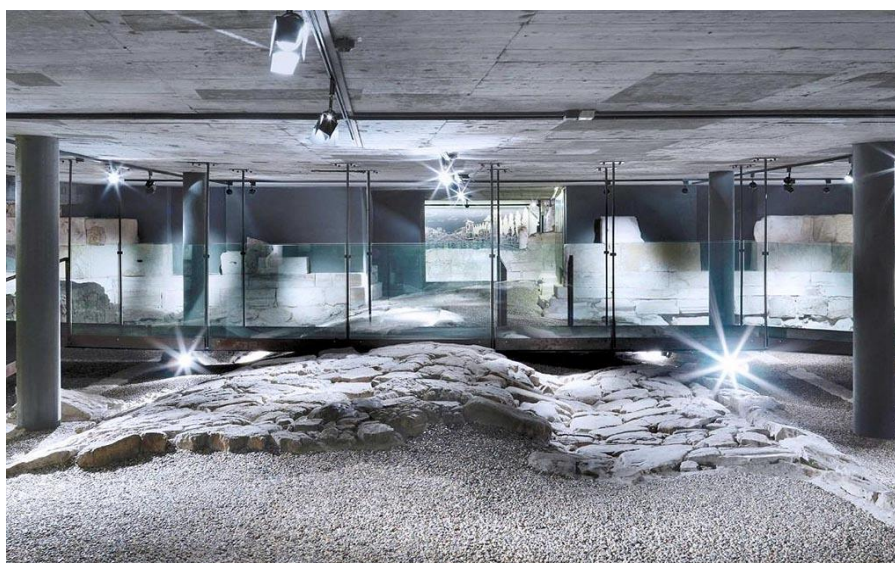
Slika 6: Večbarvni mozaik iz bazilike (Celje)
Vir: <https://stara.gess.si/novica/dijaki/celeia-mesto-pod-mestom/>

Slika 7: Motiv za izdelavo majic
Vir: Osebni arhiv

3.3.6 Danes

Danes so ohranjeni deli mozaikov v Celju na ogled v lokalnih muzejih. Restavrirani so bili v različnih obdobjih moderne zgodovine, zato sta tudi obnova in ohranjanje mozaikov precej specifični glede na obdobje njihovega odkritja. Lep primer tega je talni mozaik iz celjske mestne hiše. Ni povsem znano, ali je bil v stavbi kot del hodnika ali zunaj te kot del vrta. Vemo, da je bil velik približno 5 x 12 m in prvič restavriran takoj po najdbi. Našli so ga ob pričetku gradnje hotela Turška mačka. V šestdesetih let prejšnjega stoletja so ta zelo lepo ohranjeni mozaik restavrirali tako, da so kocke položili v beton. Takšna tehnika ni bila uporabljena v rimskem času, saj so takrat zaradi zahtevnosti njihove izdelave kamnite in steklene kocke velikokrat raje ponovno uporabljali. Tako je premestitev mozaika v muzej za razstavo predstavljala izziv, a so ga z betonsko ploščo vred razdelili na manjše dele in bo v prihodnosti dostopen za ogled kot del redne razstave Celjskega pokrajinskega muzeja.

Slika 8: Razstava »Celeia - mesto pod mestom«

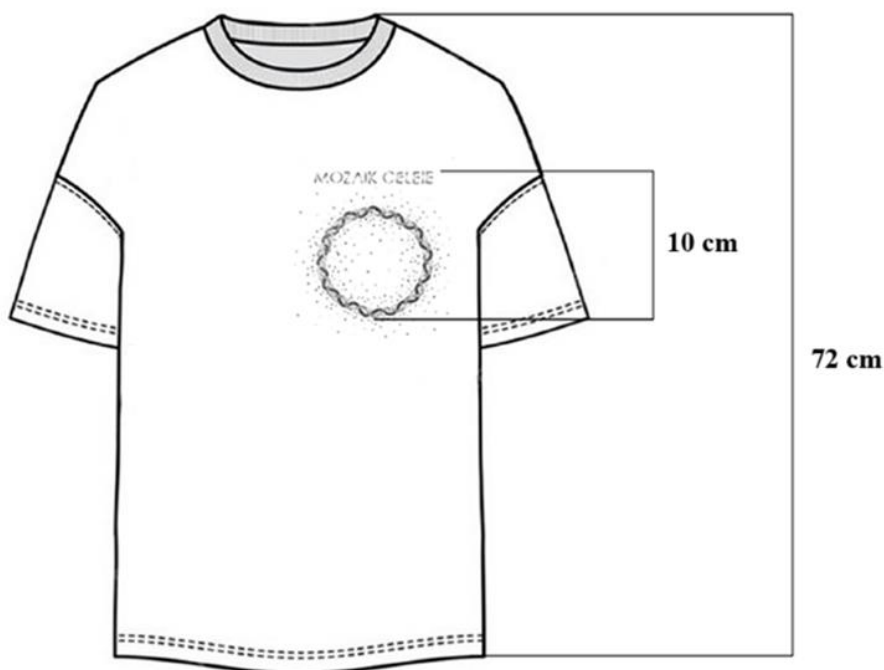
Vir: <https://slosolar.si/aktualno/vodstvo-po-razstavi-celeia-mesto-pod-mestom/>

4 Od ideje do izdelka

Naš proces dela se je začel že lansko poletje, ko nam je vodstvo Pokrajinskega muzeja Celje ponudilo izjemno priložnost za sodelovanje. Zaradi naših preteklih izdelkov, ki so povezovali slovensko etnološko zgodovino, so nas pozvali k izdelavi prototipov za prodajo v muzejski trgovini. Izziv smo seveda sprejele brez pomislekov in pričele z raziskovanjem. Tudi pri iskanju primerne ideje za raziskovanje nam je na pomoč priskočilo osebje muzeja in nam predstavilo njihove redne razstave in produkte, ki bi nam lahko služili kot inspiracija za lastno ustvarjanje. Po določitvi teme smo nato mozaike najprej raziskale na spletu in v strokovni literaturi. Ustvarile smo prve osnutke idejnih skic, po številnih popravkih pa izdelale natančne tehnične skice, ki so nam pomagale pri uresnitvi lastnih zamisli. Po temeljitem raziskovanju metod in materialov za nadaljnji proces dela smo pričele z izdelavo spominkov.

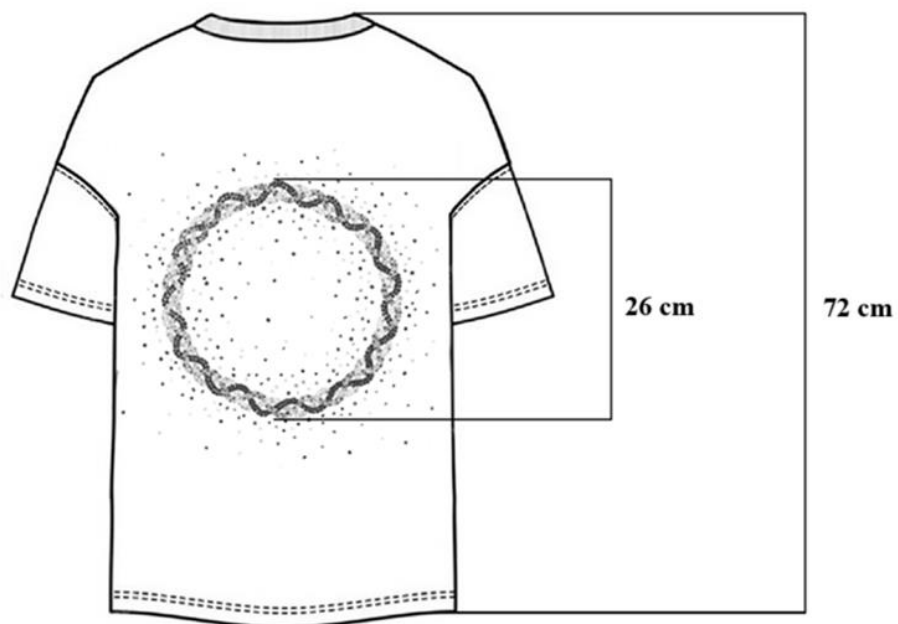
4.1 Tehnične skice

4.1.1 Majica

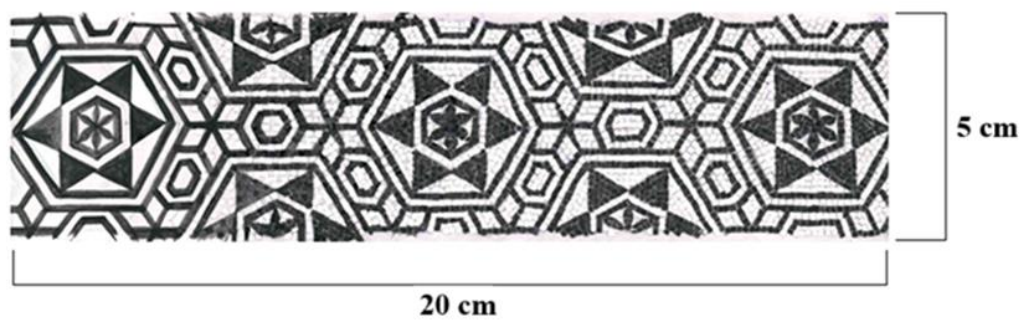
Slika 9: Tehnična skica majice (SD)
Vir: Osebni arhiv

MOZAIK CELEIE

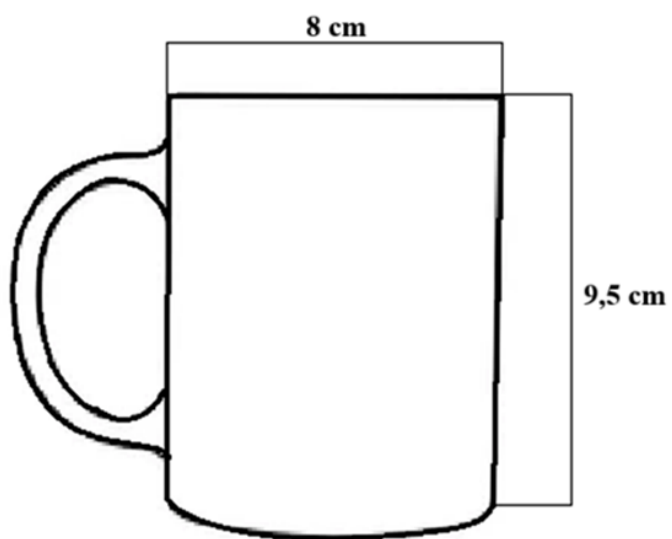
*Slika 10: Tehnična skica majice (ZD)
Vir: Osebni arhiv*

4.1.2 Kazalo

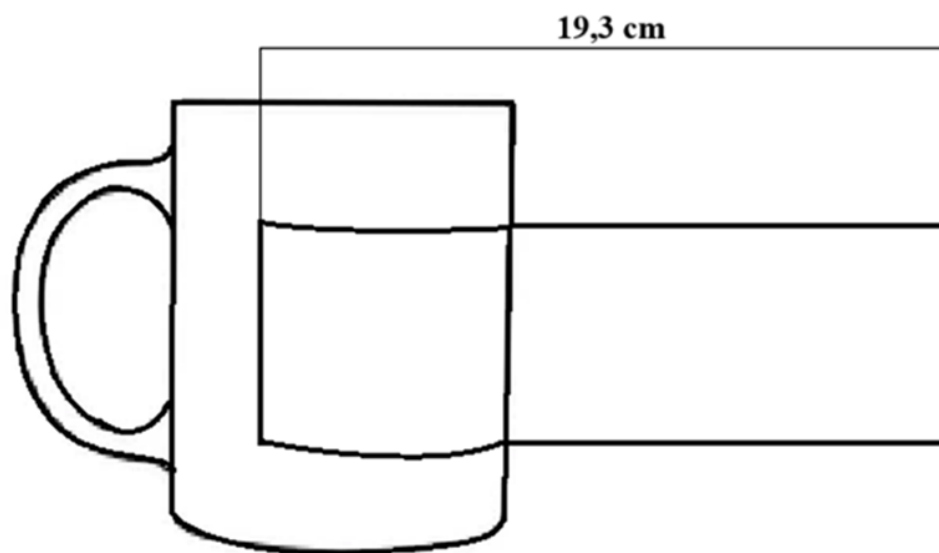

*Slika 11: Tehnična skica kazala
Vir: Osebni arhiv*

4.1.3 Skodelica

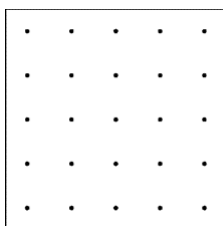

Slika 12: Tehnična skica skodelice (1)
Vir: Osebni arhiv

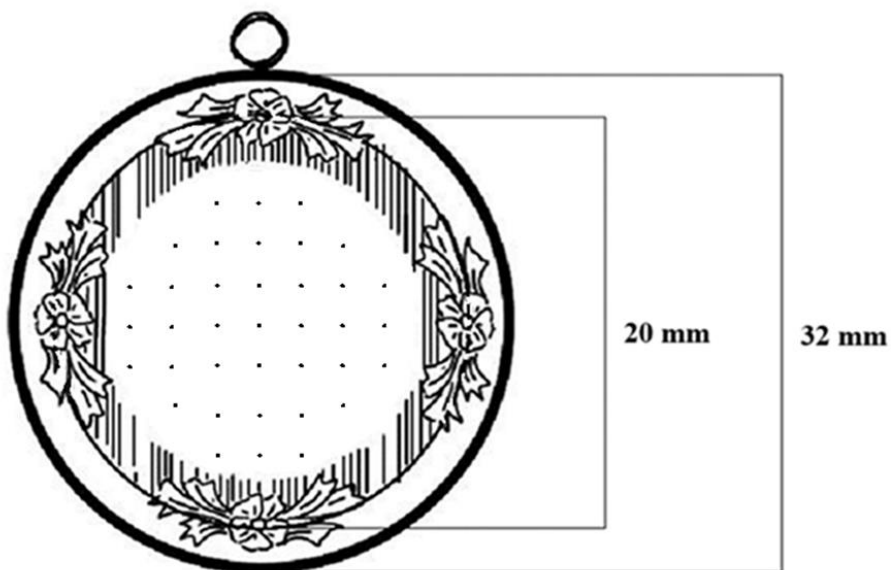

Slika 13: Tehnična skica skodelice (2)
Vir: Osebni arhiv

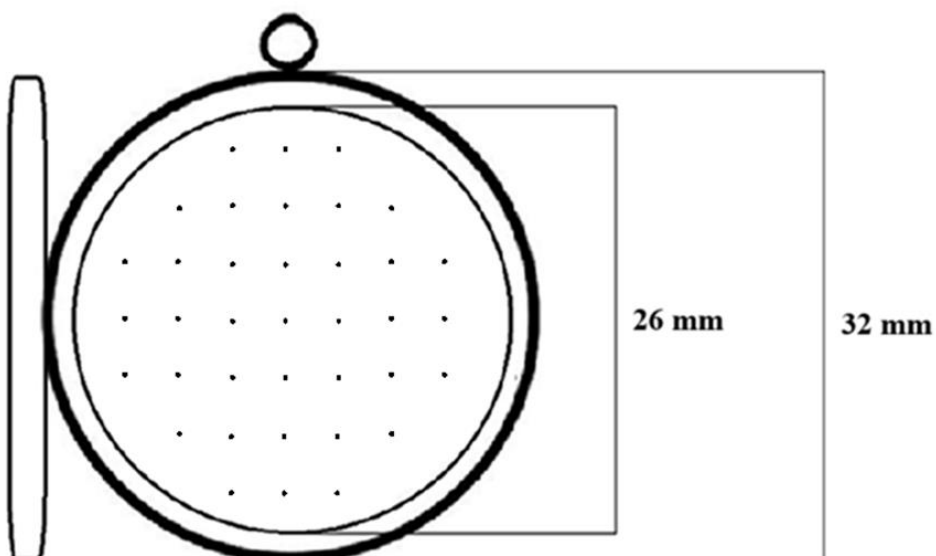
4.1.4 Nakit

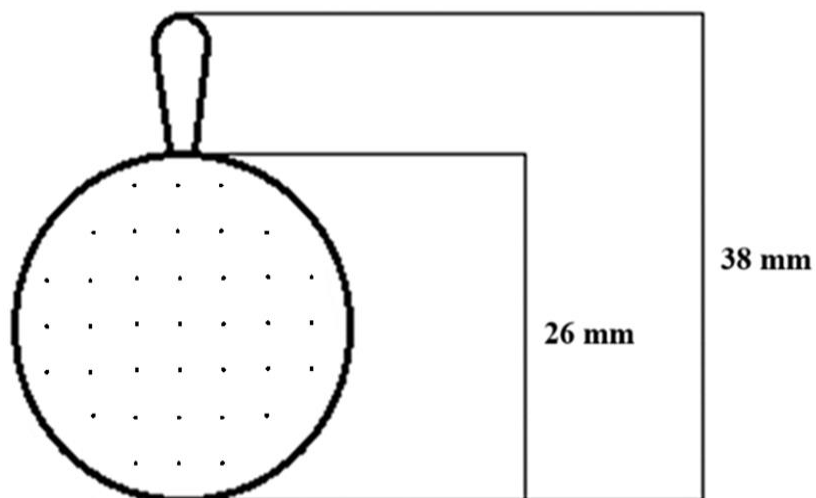
LEGENDA: deli barvnega stekla v velikosti pribl. 3 x 3 mm

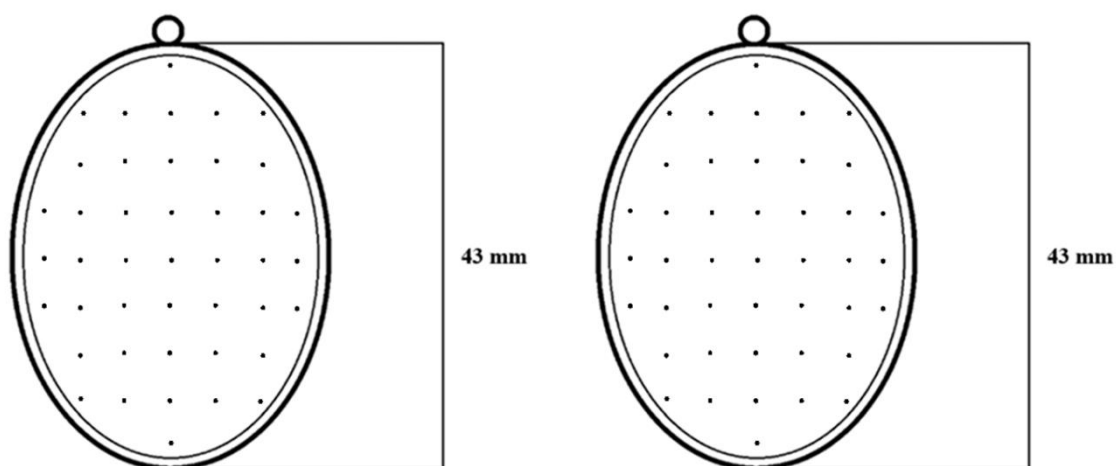
Slika 14: Tehnična skica medaljona (1)
Vir: Osebni arhiv

Slika 15: Tehnična skica medaljona (2)
Vir: Osebni arhiv

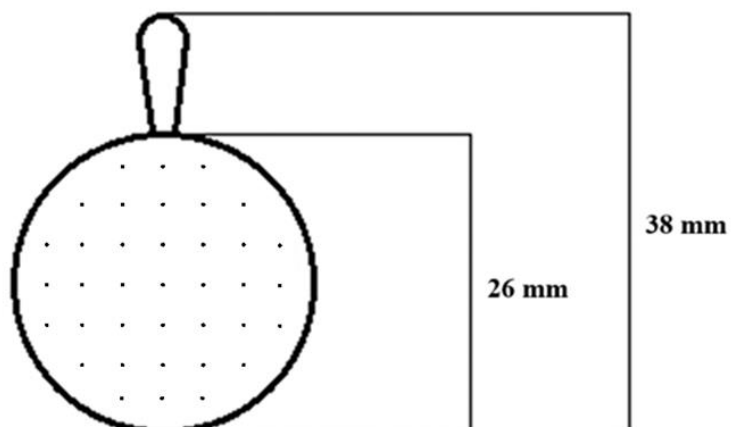
Slika 16: Tehnična skica zlate verižice
Vir: Osebni arhiv

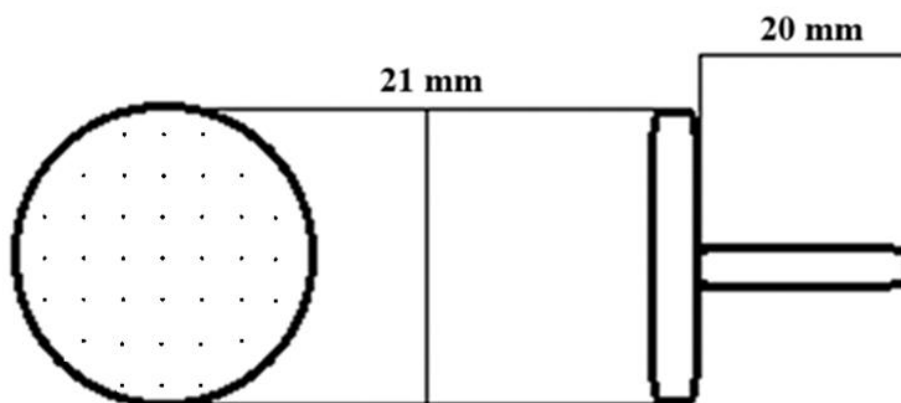
Slika 17: Tehnična skica srebrne verižice ovalne
oblike (črno-bela)
Vir: Osebni arhiv

Slika 18: Tehnična skica srebrne verižice ovalne
oblike (barvna)
Vir: Osebni arhiv

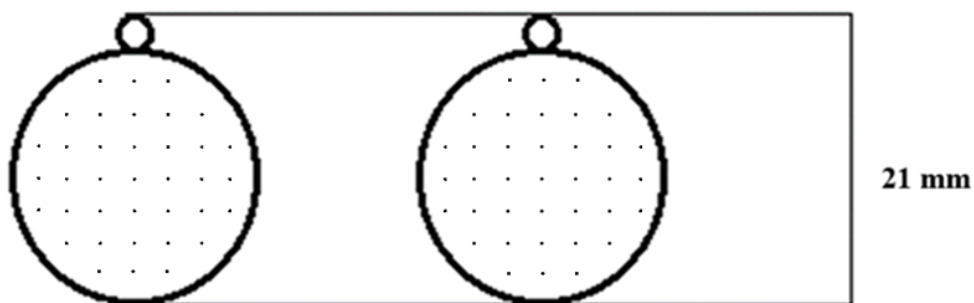
MOZAIK CELEIE

Slika 19: Tehnična skica srebrne verižice
Vir: Osebni arhiv

Slika 20: Tehnična skica prstana
Vir: Osebni arhiv

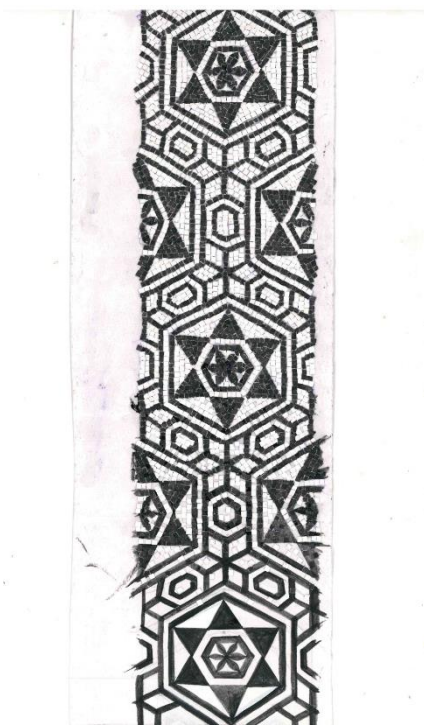

Slika 21: Tehnična skica uhanov
Vir: Osebni arhiv

4.2 Mozaični motivi

*Slika 22: Motiv – majice
Vir: Osebni arhiv*

*Slika 23: Motiv – kazalo in skodelice
Vir: osebni arhiv*

5 Kolekcija

Na podlagi našega raziskovanja in proučevanja celjske kulturne dediščine smo izdelale spominke, ki sodijo v skupno kolekcijo z naslovnim imenom naloge »Mozaik Celeie«. Naša kolekcija vsebuje različne vrste izdelkov, za katere smo prepričane, da so primerni za prodajo in promocijo zgodovinske tematike, na kateri temeljijo. Sestavljajo jo majice, knjižna kazala, skodelice in nakit, ki jih povezuje rdeča nit mozaičnih motivov.

5.1 Končni izdelki

5.1.1. Majice

*Slika 24: Majice
Vir: Osebni arhiv*

5.1.2 Knjižna kazala

Slika 25: Knjižna kazala (1)
Vir: Osebni arhiv

Slika 26: Knjižna kazala (2)
Vir: Osebni arhiv

5.1.3 Skodelici

*Slika 27: Skodelici
Vir: Osebni arhiv*

5.1.4 Nakit

*Slika 28: Medaljon
Vir: Osebni arhiv*

MOZAIK CELEIE

*Slika 29: Zlata verižica
Vir: Osebni arhiv*

*Slika 30: Srebrna verižica ovalne oblike (črno-bela)
Vir: Osebni arhiv*

MOZAIK CELEIE

Slika 31: Srebrna verižica ovalne oblike (barvna)
Vir: Osebni arhiv

Slika 32: Srebrna verižica
Vir: Osebni arhiv

MOZAIK CELEIE

*Slika 33: Prstan
Vir: Osebni arhiv*

*Slika 34: Uhani
Vir: Osebni arhiv*

5.2 Tehnološki proces

5.2.1 Majice, kazala in skodelici

Izdelava majic, kazala in skodelic je, razen manjših podrobnosti, potekala na enak način. Cilj je bil ustvariti motiv na podlagi lastne interpretacije izbranih mozaikov. Pri izdelavi smo uporabljale naslednje materiale in delovne pripomočke:

- papir,
- akrilne barve,
- svinčnik,
- lepilo,
- škarje,
- ravnilo.

Postopek izdelave:

I. Prvi korak v procesu je bila izbira primerne mozaika. Odločile smo se, da bomo uporabile motiv pletenice za izdelavo majic in motiv z geometrijskimi podobami za kazala in skodelice. Zaradi številnih kombinacij črnega in belega apnenca v Celeji smo se odločile, da bosta motiva v večini črno-bela, s pridihom sivih odtenkov in navideznega prelivanja sivin.

II. Narisale smo prvotne tehnične skice, ki so nam služile kot izhodišče za začetek izdelave. Ob raziskovanju in ustvarjanju so se te spreminjale in razvijale.

III. Izris geometričnega mozaika je potekal prostoročno, medtem ko smo si zaradi zahtevnosti vzorca pletenice pomagale s prerisovanjem.

IV. Oba motiva sta izdelana iz majhnih koščkov papirja, ki ponazarjajo kamnite sestavne dele originalnih mozaikov. Papirnate kvadratke, iz katerih smo gradile končno mozaično obliko, smo izdelale iz dimenzij 2 x 2 mm. V motivu za kazala in skodelici smo uporabile le bele in črne delce, slednji pa so bili pobarvani z akrilnimi barvami. Zaradi pridih sodobnosti je skoraj petina tega vzorca narisana brez njihove uporabe, kar popestri izdelek in poveča estetsko vrednost. Za izdelavo pletenice smo papir pred izdelavo obarvale z enako tehniko. Ker ta vzorec sestavlja ena linija, ki se navidezno prepleta v treh krogih, smo vsakega od teh

sestavile iz dveh vrst kvadratkov v prelivajočih odtenkih črne, sive in bele. Po zapolnjeni pletenici smo preostale delce razporedile po papirju in nad motiv dodale še naslov naloge.

V. Ker smo želele čim kvalitetnejši tisk za nadaljnjo obdelavo, smo izdelka v tiskarni pretovorile v PDF datoteko.

VI. Nato so motiva natisnili na izbrane materiale. Z različnimi vrstami končnih izdelkov smo želele ustrezati čim večjemu številu potencialnih strank. Zato je geometrijski motiv predstavljen na skodelicah in na dveh različnih vrstah knjižnih kazal iz kartona in filca, medtem ko so iz motiva pletenice nastali kar štirje modeli bombažnih majic v dveh različnih barvah.

5.2.2 Nakit

Pri izdelavi nakita nam nevarnosti predstavljajo predvsem poškodbe pri uporabi orodja in ureznine ob obdelavi stekla, ki je lahko pri uporabi neprimerne opreme nevarno tudi za naše oči. Preventiva pri delu so speti lasje, primerna dolžina nohtov, primerna obleka, uporaba zaščitnih očal in preostala varnostna navodila, ki nam jih je predstavila mentorica, ki skrbi za varen potek dela.

Materiali za izdelavo:

- steklo,
- kovinski obeski,
- veriga,
- kaveljčki za uhane,
- epoksi smola,
- lepilo.

Delovna sredstva in pripomočki:

- kladivo,
- pile,
- električna pila,
- plinska jeklenka,

- klešče,
- pinceta,
- zaščitna očala.

Postopek izdelave:

I. Sprva smo iskale način, kako bi mozaične motive predstavile v nakitu. Ustvarjanje tako natančnih vzorcev, kot so to počeli Rimljani, je bilo namreč nemogoče. Poleg tega smo proces izdelave morale prilagoditi lastnim zmožnostim in izkušnjam, saj z večino materialov še nismo delale. Odločile smo se za uporabo stekla, saj je bilo v zgodovini pogosto uporabljeno pri izdelavi mozaikov. Začele smo z razvijanjem svojih idej na skicah.

II. Sledil je nakup vseh potrebnih materialov, steklenih ploščic, epoksi smole in obeskov za osnova nakita.

III. Sprva smo obdelale steklo. S kladivom smo ga zdrobile v manjše delce. Ostre robove stekla smo nato stopile z ognjem pri obdelavi s plinsko jeklenko.

IV. Zdrobljene koščke smo najprej uporabile za izdelavo prototipa, ki nam je pokazal, kaj lahko izboljšamo pri svojem načinu dela. Po prvem izdelku so bili delci bistveno preveliki in niso odražali prefinjenosti, ki je značilna za mozaične motive. Zato smo delce ponovno zdrobile in dosegle končne dimenzije 3 x 3 mm.

V. Preostali postopek izdelave je potekal brez težav. Steklene delce smo s pinceto namestile v kovinske modele, jih pritrdile in nekaj dni pustile, da se je lepilo popolnoma strdilo.

VI. Želele smo povečati estetsko in funkcionalno vrednost nakita, zato smo morebitne ostre in nevarne robove oblile z epoksi smolo. Tudi po tej fazi je sledilo obdobje čakanja, v katerem se je masa dokončno strdila.

VII. Na obeske smo nato pritrdile še verige, na uhanе pa kaveljčke. Izdelale smo pet verižic, en prstan in par uhanov, z različnimi barvnimi motivi.

6 Intervju

Med pripravo naloge smo imele priložnost sodelovati s številnimi strokovnjaki s področja našega raziskovanja, ki so nam pomagali globlje razumeti temo in nas navdihnili za nadaljnje raziskovanje. Izvedle smo tudi dva intervjuja, ki sta odgovorila na naša vprašanja in nam pomagala pri vrednotenju naših izdelkov.

6.1 Intervju z dr. Juretom Krajškom

Govorile smo z dr. Juretom Krajškom, kustosom Pokrajinskega muzeja Celje, ki je zadolžen za rimsko zbirko, za rimski lapidarij in numizmate. Zastavile smo mu nekaj vprašanj o mozaikih in o zgodovinski vrednosti naših izdelkov.

Kako pomembni so bili mozaiki v rimski Celeji in kakšno vlogo so igrali v vsakdanjem življenju?

Kakšen je bil njihov pomen, je težko reči, je pa to pravzaprav bil v rimskem obdobju zelo pogost način tlakovanja v premožnejših domovih, *domusih*, ali v javnih stavbah. Podobno kot drugje v imperiju so tudi tukaj v Noriku oz. v Celeji uporabljali to kot zelo standardna tla v ogrevanih prostorih. Tam so skoraj zagotovo bili uporabljeni mozaiki ali še dražja vrsta tal, imenovana *opus sectile* (marmorne ploščice, izrezane v vzorce in potem položene). Za njih je bila *opus sectile* najlepša oblika kamnitega tlakovanja, sicer pa so tudi v neogrevanih prostorih uporabljali mozaike. V Celeji imamo trenutno 51 ali 52 mozaikov, ki jih lahko kartiramo, potem pa je še nekaj domnevnih, ki so znani samo iz določenih historičnih virov, ki jih ne znamo umestiti. Po tem lahko sklepamo, da je to bila precej standardna oprema bogatejših domov.

Katere tehnike in materiale so uporabljali pri izdelavi mozaikov v Celeji?

Zaenkrat še ni bilo vse analizirano, kaže pa, da so nekatere marmorje, predvsem pisane, zelene, rdečkaste, pripeljali od drugod, najpogosteje iz Italije ali Mediterana. Večinoma so se posluževali lokalnega kamna, z belo vrsto kock, za katere izvor še ni znan, in črno, za katero kaže, da izvira iz kamnoloma južno od Celja. Čakamo še na rezultate analiz, ker je bila uporaba teh kamnitih materialov vključena v doktorat. Za oranžne in rdeče kocke v mozaiku so uporabljali tudi opeko, večinoma pa je bil uporabljen lokalni kamen, ker je bilo to cenovno ugodno.

Kakšne motive in barvne kombinacije so najpogosteje uporabljali v mozaikih Celeje?

Med temi mozaiki, ki jih poznamo, so najpogostejši geometrični motivi, kar velja na splošno v rimski državi. Posebnost Celeje je, da tudi v tretjem in četrtem stoletju, ko drugje že prevladujejo večbarvni mozaiki, še vedno ostaja popularen črno-bel. Pojavljajo se še rastlinski motivi in tudi figuralni, vendar, razen obrobni delov, takega mozaika še nismo dokumentirali v Celeji. Mozaik, katerega original hranimo v kleti in je predstavljen na Glavnem trgu, je zagotovo imel figuralne motive, a je žal ohranjen samo obrobni del. Tako sklepamo po primerjavah z mozaiki iz drugih mest imperija.

Kako je potekal proces odkritja in ohranitve mozaikov, ki jih danes lahko vidimo?

To je pravzaprav od najdišča do najdišča različno; v Celju imamo trenutno boljše poznane in ohranjene tri mozaike. Eden je bil odkrit pri nekdanjem hotelu Turška mačka, nasproti občine. Tam so ga odkrili med izkopavanji in raziskani del dvignili, konzervirali in ga pritrdili na pohodno betonsko podlago, ki je danes v muzeju. Še en mozaik je bil dvignjen na lokaciji trgovske stavbe Rimljanke, ob mestni tržnici, ampak je žal služil samo kot okvir. Osrednji del tal, ki manjka, je bil sestavljen iz marmornih plošč v tehniki *opus sectile*, ki so bile že v preteklosti izropane. Zaradi velikosti ga ne moremo predstaviti v našem muzeju, ker obsega 120 m² mozaičnih tal, vseeno pa je shranjen pri nas. Izmed teh mozaikov, ki so bili odkriti na Glavnem trgu, sta dva ohranjena in situ, pri tretjem pa to žal ni bilo mogoče, ker je bil ta lociran na trgu. Zdaj smo tam postavili pohodno kopijo na moderni nivo tal, pol metra višje, originalni del pa je predstavljen v kletnih prostorih razstavišča. Bil je odkrit pri sistematičnih raziskavah in smo ga po delih pobrali iz tal. Ker je bil polomljen oz. razbit, so ga v restavratorskem centru najprej konservirali, potem pa uspeli restavrirati v eno samo ploskev mozaika. Tako da, odvisno od situacije, se včasih odločimo samo za dokumentacijo. Razlogi za to so različni, med večjimi finančno breme za investitorja, prostorska stiska in želja po njegovi ohranitvi.

Ali obstajajo zapisi ali dokumenti iz rimskega obdobja, ki omenjajo mozaike v Celeji?

Ne, v Celeji ne. Imamo dokumente o mozaikih od drugod, ampak Celeja ima iz rimskega obdobja zelo malo pisnih virov .

Ali kateri drugi zapisi omenjajo mozaike v Celju?

Najverjetneje, vendar se sam nisem nikoli poglobljal v to. Zagotovo omenjajo mozaike, predvsem v različnih literarnih delih. Pojedina pri Trimalhionu je primer, ki prikazuje način življenja v rimskih mestih.

Kakšna je bila socialne vloga mozaikov – kdo si jih je lahko privoščil in kaj so pomenili?

Privoščil so si jih lahko samo premožni, sem spadajo lastniki hiš, saj v Celeji poznamo samo ogromne hiše oz. razkošne *domuse*, velikosti 1000 m² ali celo več. Družbeno je to pomenilo, da so se lahko primerjali z bogataši v Italiji in na vzhodu imperija. Kazali so svojo omiko in vpetost v rimsko državo tudi z načinom krašenja domov. Mogoče so bolj kot mozaiki pri nas poznane freske. Te lahko primerjamo z nekaterimi iz Pompejev, Rima, Ostie, kjer tudi ni nobenega razkoraka v kvaliteti poslikave ali priprave ometov.

Kako se je umetnost mozaikov spreminjala od rimskega obdobja do danes?

Ja, predvsem tako, da jih danes več ni. Danes se stare umetnine le še posnema oz. kopira. Danes imamo na razpolago veliko kvalitetnih in bistveno cenejših tlakov, tako da izdelava mozaikov ni potrebna. Pri tem gre za ročno delo in je sama storitev izredno draga, posledično pa je ljudi, ki bi si želeli imeti mozaik in bi si ga hkrati lahko privoščili, razmeroma malo. Zato je tudi temu primerno zelo majhna ponudba na tržišču. Mogoče je tega več v Italiji, kjer še ohranjajo to tehniko, že samo zaradi restavriranja in konzerviranja njihovih mozaikov. Zato je tudi na trgu več ponudbe in je posledično nakup cenejši. Tudi v Turčiji je tradicija izdelave mozaikov še živa. Primer tega je mesto Gaziantep, kjer so izdelavo mozaikov vpeljali v terapijo za zdravljenje odvisnikov in se je izkazalo za uspešno. Tam množično šolajo izdelovalce mozaikov, zato je tudi cena nižja.

Kako poteka raziskovalno delo pri odkrivanju novih mozaikov?

V Celju v zadnjem času mozaike odkrijemo pri arheoloških raziskavah. Lahko gre samo za dokumentiranje posega ali izkopavanja. Teh je razmeroma malo, ker tudi spomeniško varstvo pri nas stremi k ohranjanju plasti za prihodnost. Če ne gre drugače in jih je treba odstraniti zaradi gradnje, potem sistematično sledimo tem plastem in pridemo do mozaikov. Ko se to zgodi, obstajata dve možnosti. Lahko se odločimo za prezentacijo in situ ali pa se mozaik odstrani po delih.

Ali menite, da naši izdelki pravilno odražajo motive zgodovine, ki smo jih uporabile za navdih?

Ja, zagotovo. Mogoče je to malo manj vidno pri nakitu, ampak se tudi tam zelo dobro odraža.

6.2 Intervju z Rado Hriberšek

Govorile smo tudi z gospo Rado Hriberšek, pedagoginjo/andragoginjo v oddelku za najavo obiskov in pedagoško dejavnost Pokrajinskega muzeja Celje. Njej smo zastavile več vprašanj o muzejski trgovini in o tržni vrednosti naših izdelkov.

Kako pogosto obiskovalci povprašujejo po sodobnih izdelkih, ki temeljijo na zgodovinskih motivih, kot so mozaiki?

Muzejske trgovine so specializirane prodajalne, kjer obiskovalci pričakujejo, da bodo lahko kupili izdelke, ki so vezani na teme, ki jih muzej prezentira strokovni in širši javnosti. V naši muzejski trgovini pričakujejo torej izdelke, ki jih lahko povežejo z razstavami v muzeju, ki si jih pridejo pogledat, široko paleto izdelkov, od prazgodovine pa vse do 20. stoletja. Ker imamo v muzeju tudi razstave na temo prazgodovine in rimske dobe, pričakujejo izdelke zgodovinskih motivov teh obdobj, tudi mozaikov.

Ali menite, da smo s prilagoditvijo rimskih motivov ustvarile aktualne izdelke, primerne za prodajo?

Da. Ustvarile ste zelo lepe izdelke, ki bi jih lahko prodajali tudi v naši muzejski trgovini.

Ali menite, da imajo mozaiki tržno vrednost, ki je muzej še ni popolnoma izkoristil?

Težko rečem. Najbolj prodajani izdelki v muzejski trgovini Pokrajinskega muzeja Celje so replike muzejskih predmetov, ki jih obiskovalci vidijo na naših razstavah. Trenutno imamo v muzeju razstavljen samo en mozaik v razstavišču Celeia - mesto pod mestom. Donatorski mozaik, ki je krasil tla starokrščanske bazilike (danes je tam poslopje pošte), naj bi nastal okoli leta 400. Ni ohranjen v originalu, rekonstrukcijo so naredili po sliki, ki se je ohranila. Imamo pa v muzeju (trenutno v restavratorski obdelavi) tudi del večjega mozaika, ki je bil najden ob gradnji prizidka hotela Turška mačka in bo razstavljen v prihodnjih letih. Ni pa nujno, da obiskovalci mozaik vidijo v našem muzeju. V Celju imamo in situ prezentiran krasen mozaik v prostorih TIC-a na Glavnem trgu in prav tako na Glavnem trgu lahko

obiskovalci občudujejo kopijo obrobne delo večjega mozaika (najlepšega do sedaj najdenega), ki so ga izdelali v partnerskem mestu Gaziantep v Turčiji. Kako v Celju tržimo te čudovite najdbe, pa težko rečem. Vem, da so vsi našti mozaiki vključeni v vodene ogled muzeja in mestnih znamenitosti.

Kateri izmed naših izdelkov bi bil po vašem mnenju najbolj priljubljen med obiskovalci?

Moje subjektivno mnenje je, da bi bili najbolj priljubljeni knjižno kazalo, majica in lonček za čaj.

Ali so v muzejski trgovini že na voljo podobni izdelki, ki temeljijo na mozaikih iz Celeje?

Trenutno imamo v prodaji dve različici magnetov, ki prikazujeta donatorski mozaik, ki si ga obiskovalci lahko ogledajo na razstavi Celeia - mesto pod mestom. Več o najdenih mozaikih v Celju pa lahko izvedo v knjigi Municipium Claudium Celeia, avtorjev Maje Bausovac in Jureta Krajška, ki jo prodajamo v naši trgovini.

Kako obiskovalci po navadi izbirajo spominke – ali jih bolj pritegne uporabnost ali estetska vrednost?

Prvo, kar obiskovalec v muzejski trgovini opazi, je originalnost, posebnost, nekaj kar ne more kupiti povsod. Veliko njih posega po uporabnih predmetih (sem štejem tudi nakit, ki poleg uporabne vrednosti nudi tudi estetsko ugodje). Zelo pomembna je tudi cena, ki za običajne uporabne predmete ne sme biti previsoka, za res unikatne izdelke pa je lahko tudi višja.

Ali bi bili naši izdelki primerni za prodajo v muzejski trgovini?

Da, vsi.

Kako pomembno je, da so izdelki v muzejski trgovini ročno izdelani ali navdihnjeni s tradicionalno umetnostjo?

V zadnjih letih, ob poplavi cenjenih izdelkov iz azijskega dela sveta, opazamo, da tudi obiskovalci vedno bolj pogosto vprašajo, kdo je izdelek ustvaril in ali ima lokalni izvor. Večina naših izdelkov je narejena v lokalnem okolju in ročno dodelana ali ustvarjena. V največji možni meri v muzeju podpiramo lokalne ustvarjalce.

Kako pogosto muzejska trgovina osvežuje svojo ponudbo in dodaja nove izdelke?

Vsaj enkrat na leto oz. ob vsaki novi razstavi pripravimo novo ponudbo, vezano na novo razstavo.

Ali bi muzejska trgovina podprla sodelovanje z lokalnimi umetniki in oblikovalci, ki ustvarjajo izdelke, povezane z zgodovino Celja?

Vedno, saj smo to počeli tudi do sedaj.

7 Razstava

V sklopu raziskovalne naloge smo želele naše izdelke predstaviti tudi širši javnosti. Pokrajinski muzej Celje nam je omogočil razstavo naše kolekcije v prodajnih prostorih Stare grofije. Na ogled je bila od 11. 2. 2025 do 27. 2. 2025. Sestavile smo tudi kratko anketo o naših izdelkih, saj je bila razstava popolna priložnost za anketiranje potencialnih kupcev, ki so obiskali muzejsko trgovino.

*Slika 35: Avtorice z mentorico na otvoritvi razstave
Vir: Osebni arhiv*

8 Anketa

Anketo s petimi vprašanji smo ustvarile v fizični in spletni obliki. Priložile smo jo izdelkom na razstavi in jo posredovale osebju naše šole ter dijakom tekstilne usmeritve. Na koncu smo zbrale 54 odgovorov na spletno različico ankete in 10 na fizično. Skupaj je na naša vprašanja odgovorilo 64 anketirancev. Z analizo ankete smo želele potrditi drugo hipotezo, ki se glasi: »Izdelki, ki temeljijo na zgodovinski simboliki in unikatnih motivih, bodo prepoznani kot tržno zanimivi med širšim občinstvom.« Menimo, da je to število odgovorov omogočilo realen vpogled v tržno uspešnost naših izdelkov, vendar bi večji vzorec zagotovo pripomogel k celovitejšemu razumevanju. Več odgovorov bi verjetno prejele, če bi izdelke razstavljale skozi daljše obdobje.

8.1 Analiza ankete

*Graf 1: Ali bi katerega izmed naših spominkov kupili, če bi bili na voljo v muzejski trgovini?
Vir: Osebni arhiv*

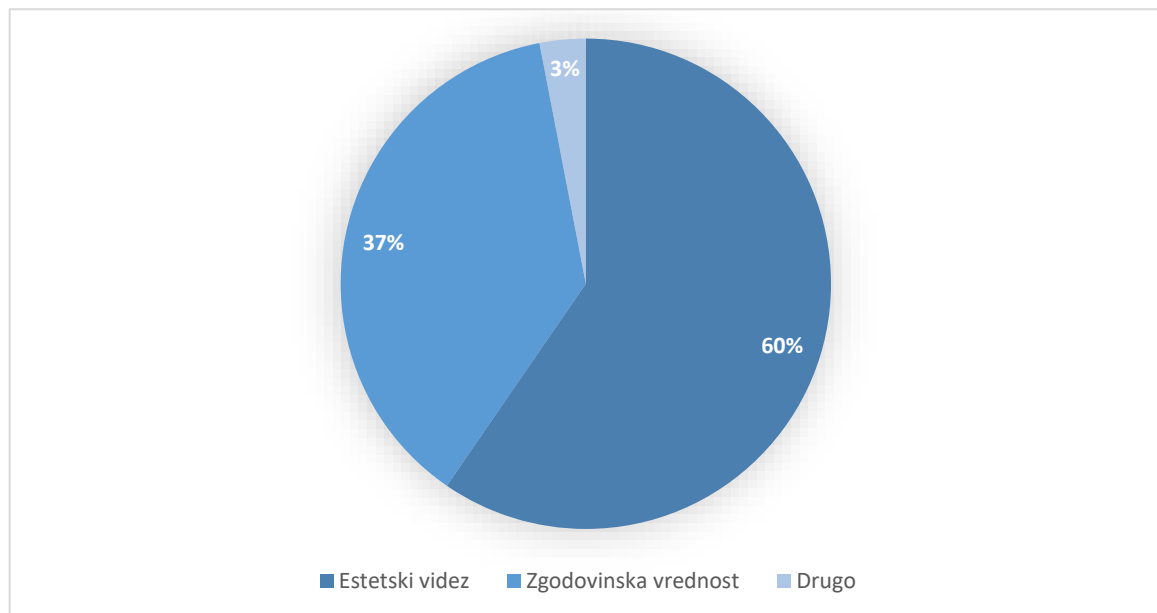

Od 64 anketirancev jih je na prvo vprašanje 59 odgovorilo pritrdilno, 5 pa se jih je odločilo, da izdelkov ne bi kupili. Iz tega sklepamo, da bi bili naši izdelki prodajno uspešni.

Graf 2: Kaj se vam zdi pri nakupu izdelkov bolj pomembno? (1)
Vir: Osebni arhiv

Graf 3: Kaj se vam zdi pri nakupu izdelkov bolj pomembno? (2)
Vir: Osebni arhiv

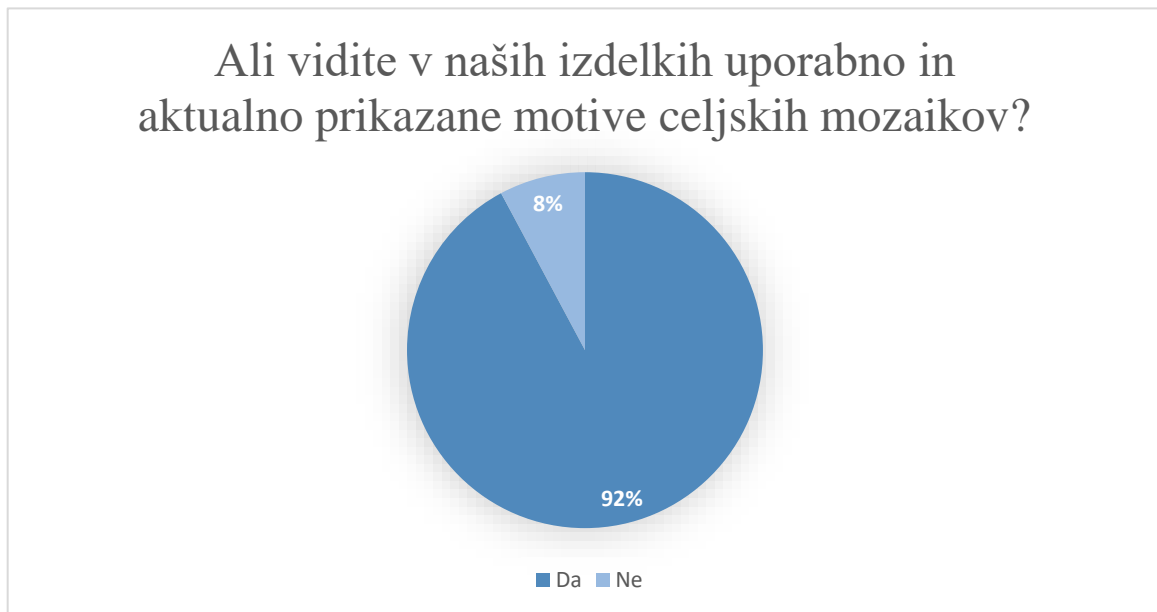
Odgovori na drugo vprašanje so bili najbolj razdeljeni. 35 anketirancev je na zastavljeno vprašanje odgovorilo z izbiro »Oboje«, medtem ko jih je 24 trdilo, da jim je bolj pomemben estetski videz. Za zgodovinsko vrednost sta se odločila le 2, medtem ko so bili odgovori pod kategorijo »Drugo« naslednji:

– oboje, uporabnost,

- potreba po izdelku,
- unikatnost izdelka.

Za bolj jasno predstavo kategorije »Oboje«, smo ustvarile še en graf, v katerem smo ob tej izbiri vnesle odgovore za estetski videz in tudi za zgodovinsko vrednost. Po tej analizi je med vsemi lastnostmi prevladal estetski videz, ki ga je izbralo 60 % vseh anketirancev.

Graf 4: *Ali vidite v naših izdelkih uporabno in aktualno prikazane motive celjskih mozaikov?*
Vir: Osebni arhiv

Na tretje vprašanje je 59 anketirancev odgovorilo trdilno, 5 pa jih je izrazilo, da v naših izdelkih ni primerno prikazanih motivov celjskih mozaikov. Po teh odgovorih sklepamo, da smo skozi izdelke uspešno predstavile temo raziskovanja.

Graf 5: Ali se vam zdi izbrana tema za izdelavo spominkov zanimiva?

Vir: Osebni arhiv

Na četrto vprašanje je 5 anketirancev odgovorilo negativno, 59 pa, da se jim izbrana tema zdi zanimiva. Iz tega sklepamo, da smo izdelale tržno zanimive izdelke.

Graf 6: Ali izdelki povečajo vaše zanimanje za zgodovino, s katero so povezani?

Vir: Osebni arhiv

49 vseh anketirancev je odgovorilo, da naša kolekcija poveča njihovo zanimanje za zgodovino, na kateri temelji, medtem ko za 15 anketirancev to ne drži. Na podlagi tega sklepamo, da so mozaiki primerna tema za promocijo kulturne dediščine Celja.

9 Vrednotenje hipotez

Hipoteze, ki smo si jih zastavile na začetku raziskovanja, bomo potrdile ali ovrgle s pomočjo intervjujev in ankete.

1. S prilagoditvijo rimskih motivov bomo ustvarile izdelke, ki so primerni za prodajo ter imajo velik potencial za promocijo lokalne kulturne dediščine.

Prvo hipotezo lahko potrdimo na podlagi intervjuja z Rado Hriberšek, v katerem je povedala, da bi naši izdelki lahko bili prodajani v muzejski trgovini. Potencial za promocijo lokalne kulture dediščine pa izkazujejo spominki na isto temo, ki so že vključeni v katalog trgovine.

Hipotezo potrjujemo tudi na podlagi 5. vprašanja ankete, kjer se je večina anketirancev strinjala, da naši izdelki povečajo njihovo zanimanje za zgodovino, s katero so povezani.

Prvo hipotezo v celoti potrjujemo.

2. Izdelki, ki temeljijo na zgodovinski simboliki in unikatnih motivih, bodo prepoznani kot tržno zanimivi med širšim občinstvom.

Drugo hipotezo lahko v celoti potrdimo na podlagi odgovorov 1. vprašanja ankete.

Kar 92 % anketirancev je namreč izrazilo, da bi jih zanimal nakup naših izdelkov.

Drugo hipotezo v celoti potrjujemo.

3. Z vključitvijo mnenj strokovnjakov s področja zgodovine bo mogoče potrditi, da izdelki verodostojno odražajo zgodovinske elemente mozaikov.

Tretjo hipotezo potrjujemo na podlagi intervjuja z dr. Juretom Krajškom, v katerem je izrazil, da se v naših izdelkih verodostojno odražajo zgodovinski elementi izbrane teme raziskovanja.

Tretjo hipotezo v celoti potrjujemo.

10 Zaključek

Naša raziskovalna naloga je temeljila na kulturni dediščini Celja v obdobju njegove rimske zasedbe. Glavni namen naloge je bil izdelati estetsko, na zgodovinskih dejstvih oblikovano kolekcijo izdelkov, primerno za prodajo v muzejski trgovini.

V raziskovalni nalogi smo se posluževale metod, kot sta intervju in anketa. Obe metodi dela sta se v našem primeru izkazali kot uspešni, saj smo z njuno pomočjo potrdile vse zastavljene hipoteze.

Prvo hipotezo, ki je govorila o izdelavi primernih spominkov za prodajo v muzejski trgovini, smo potrdile s pomočjo ankete in intervjuja.

Potencialno tržno uspešnost naše kolekcije, ki jo je opisovala druga hipoteza, smo potrdile z analizo anketnih odgovorov.

Tudi tretjo hipotezo, ki je govorila o zgodovinski vrednosti naših izdelkov, smo potrdile. To smo storile z metodo intervjuja.

Pri izvedbi intervjujev smo izvedele veliko novih informacij, saj na temo mozaikov primanjkuje primerne strokovne literature. Če bi raziskavo lahko začele ponovno, bi pred začetkom dela posvetile več pozornosti preverjanju dostopnosti virov in prilagodile kasnejšo raziskavo našim ugotovitvam.

Zaradi sodelovanja s Pokrajinskim muzejem Celje smo se lahko širši javnosti predstavile z razstavo svojih izdelkov. Priložnost smo izkoristile tudi za izvedbo ankete, saj smo tako pridobile povratne informacije potencialnih kupcev. Dodatno možno izboljšavo vidimo še v sami organizaciji razstave. Naši izdelki so bili namreč na voljo za ogled le dobra dva tedna. Če bi jih razstavljale daljše časovno obdobje, bi lahko prejele več odgovorov ankete, večji vzorec pa bi pripomogel tudi k realnejšemu vpogledu v tržno uspešnost naših izdelkov.

Kljub vsem izzivom raziskovanja pa smo glavni cilj svoje naloge uspešno opravile. Izdelale smo namreč zanimivo, potencialno tržno kolekcijo lastnih izdelkov.

V nadaljevanju raziskovanja bi lahko na podlagi naše naloge opredelili tržno vrednost izdelkov in jih pripravili za masovno proizvodnjo. Primerjali bi cene prototipov in produktov, primernih za prodajo. Ugotovile smo, da bi za večjo tržno uspešnost naših spominkov le-ti potrebovali tudi zgodbo in imena, ki so povezana z njihovim izvorom.

10 Viri in literatura

1. *AN Illustrated History of The Roman Empire*. [Online]. Roman Empire. [Citirano 2. dec. 2024; 8:40]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://roman-empire.net/theodosius-i/>.
2. BAUSOVAC, M. in KRAJŠEK, J. *Municipium Claudium Celeia*. Celje: Pokrajinski muzej Celje. 2020.
3. *EDIL*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 8. avg. 2024; 20.19]. [Citirano 1. feb. 2025; 16:23]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Edil>.
4. FREDERICK, W. *Tessera*. [Online]. Britannica. [Zadnja sprememba 31. jan. 2025]. [Citirano 2. dec. 2024; 7:48]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.britannica.com/art/tessera-mosaic>.
5. *GAJ Julij Cezar*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 30. jan. 2025; 16.19]. [Citirano 2. feb. 2025; 7: 41]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Gaj_Julij_Cezar.
6. *GAJ Oktavijan avgust*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 28. avg. 2021; 22.06]. [Citirano 2. feb. 2025; 7:53]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Gaj_Avgust_Oktavijan.
7. *KVESTOR*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 20. avg. 2022; 07.44]. [Citirano 1. feb. 2025; 16:11]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kvestor>.
8. LAZAR, I. *Celeia: arheološka podoba mesta / an archeological image of town*. Celje: Pokrajinski muzej Celje. 2001.
9. MARK, J. *Punic Wars*. [Online]. World History Encyclopedia. [Zadnja sprememba 18 apr. 2018]. [Citirano 1. feb. 2025; 16:41]. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.worldhistory.org/Punic_Wars/.
10. MENHEM, C. *A Brief History of Ancient Greek Mosaics*. [Online]. Medium. [Zadnja sprememba 18. apr. 2018]. [Citirano 2. dec. 2024; 7:26]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://medium.com/@mozaico-art/a-brief-history-of-ancient-greek-mosaics-977893eff842>.
11. MENHEM, C. *Honoring History: The World's Earliest Mosaic art from Mesopotamia* [Online]. Living Mosaics Mozaico. [Citirano 13. nov. 2024; 17:50] Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mozaico.com/blogs/news/mosaics-from>

- mesopotamia?srsltid=AfmBOopCAJPGUTxVZ4vf2gJS2KY1PZxhPxNHSehYwFWnp
WOXCZ3KLLKs6.
12. *MOSAIC*. [Online]. Wikipedia: The Free Encyclopedia [Zadnja sprememba 18. nov. 2024, 00:30 (UTC)]. [Citirano 13. nov. 2024; 17:46] Dostopno na spletnem naslovu: <https://en.wikipedia.org/wiki/Mosaic>.
 13. *MOSAIC*. [Online]. National Gallery of Art. [Citirano 2. dec. 2024; 8:40]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.nga.gov/features/byzantine/mosaic.html>.
 14. *PRETOR*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 23. jun. 2024; 15:49]. [Citirano 1. feb. 2025; 15:36]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Pretor>.
 15. *RESNICA in mit o starodavnem Babilonu: Razstava v Pergamonovem muzeju*. [Online]. RTV SLO MMC. [Zadnja sprememba 6. jun. 2008; 15:51]. [Citirano 18. nov. 2024; 7:35]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.rtv slo.si/kultura/razstave/resnica-in-mit-o-starodavnem-babilonu/155450>.
 16. *RIMSKI konzul*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 22. dec. 2023; 23:51]. [Citirano 1. feb. 2025; 15:29]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimski_konzul.
 17. *RIMSKO cesarstvo*. [Online.] Wikipedija. Prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 31. dec. 2024; 12:12]. [Citirano 2. feb. 2025; 11:07]. Dostop na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimsko_cesarstvo.
 18. *RIMSKO kraljestvo*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 25. avg. 2023; 17:25]. [Citirano 1. feb. 2025; 14:53]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimsko_kraljestvo.
 19. *ROMAN Warfare in the Age of Pyrrhus*. [Online]. World History Encyclopedia. [Zadnja sprememba 26. nov. 2021]. [Citirano 1. feb. 2025; 16:23]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.worldhistory.org/article/1881/roman-warfare-in-the-age-of-pyrrhus/>.
 20. *ROMUL*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 7 avg. 2024; 17:42]. [Citirano 1. feb. 2025; 14:49]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Romul>.
 21. SCHROEDER, S. *Christianity in the Roman Empire*. [Online]. Khan Academy. [Citirano 2. dec. 2024; 8:40]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.khanacademy.org/humanities/world-history/ancient-medieval/christianity/a/roman-culture>.

22. *SEZNAM rimskih cesarjev*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 27. sep. 2024; 10.47]. [Citirano 2. feb. 2025; 10:55]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_rimskih_cesarjev.
23. *SGC – splošni geslovník COBISS:SI: Ištar, semitsko božanstvo*. [Online]. Akademska digitalna zbirka Slovenije. [Zadnja sprememba 14. sep. 2021]. [Citirano 18. nov. 2024; 7:35]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://plus.cobiss.net/cobiss/adz/sl/sgc/15734376?ds=true>.
24. *TIT Llivij*. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 28. sep. 2019; 16.47]. [Citirano 1. feb. 2025; 14: 35]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Tit_Livij.
25. *WHO Were the Gracchi Brothers of Ancient Rome?* [Online]. ThoughtCo. [Zadnja sprememba 1. avg. 2019]. [Citirano 1. feb. 2025; 18.13]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.thoughtco.com/gracchi-brothers-tiberius-gaius-gracchus-112494>.

11. Priloge

11.1 Anketni vprašalnik

MOZAIK CELEIE

Smo Maruša Kroflič, Živa Perovec in Maša Rozman, dijakinje Srednje šole za storitvene dejavnosti in logistiko. Pripravljamo raziskovalno nalogo "Mozaik Celeie", v kateri raziskujemo rimsko preteklost Celja, takratno življenje in mozaike.

Na podlagi zbranih informacij ter ogleda rimskih ostankov smo oblikovale spominke po navdihu najznamenitejših mozaikov Celeie. Želimo ugotoviti, ali smo bile pri tem uspešne, zato vas prosimo, da izpolnite anonimno anketo.

Vaši odgovori bodo zaupni in uporabljeni le za raziskavo. Hvala za sodelovanje!

N°	VPRAŠANJA
1	<p>Ali bi katerega izmed naših spominkov kupili, če bi bil na voljo v muzejski trgovini?</p> <p>☐ Da ☐ Ne</p>
2	<p>Kaj od naslednjega se vam zdi pri nakupu izdelkov bolj pomembno?</p> <p>☐ Estetski videz ☐ Zgodovinska vrednost ☐ Oboje ☐ Drugo:</p>
3	<p>Ali vidite v naših izdelkih uporabno in aktualno prikazane motive celjskih mozaikov?</p> <p>☐ Da ☐ Ne</p>
4	<p>Ali se vam zdi izbrana tema za izdelavo spominkov zanimiva?</p> <p>☐ Da ☐ Ne</p>
5	<p>Ali izdelki povečajo vaše zanimanje za zgodovino, s katero so povezani?</p> <p>☐ Da ☐ Ne</p>

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.

IZJAVA*

Mentor Mateja Logar v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Mozaik Celeie, katere avtorica so Maruša Kroflič, Živa perovec in Maša Rozman:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 31. 3. 2025

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

*

POJASNILO

V skladu z 20. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.